Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

2015. gada 20. maijā *

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Lopbarības fosfātu Eiropas tirgus — Lēmums, ar kuru konstatēts LESD 101. panta pārkāpums — Tirdzniecības kvotu piešķiršana, cenu un tirdzniecības nosacījumu saskaņošana un apmaiņa ar konfidenciālu komercinformāciju — Prasītāju izstāšanās no izlīguma procedūras — Naudas sodi — Pienākums norādīt pamatojumu — Pārkāpuma smagums un ilgums — Sadarbība — Iespējamās izlīguma procedūrā paziņotās naudas sodu amplitūdas nepiemērošana

Lieta T-456/10

Timab Industries , Dināra [*Dinard*] (Francija),

Cie financière et de participations Roullier (CFPR) , Senmalo [*Saint-Malo*] (Francija),

ko pārstāv *N. Lenoir* un *M. Truffier*, advokāti,

prasītājas,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *C. Giolito*, *B. Mongin* un *F. Ronkes Agerbeek*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2010. gada 20. jūlija lēmumu C(2010) 5001, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [LESD] 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38866 – Lopbarības fosfāti), kā arī, pakārtoti, par prasību samazināt prasītājām ar minēto lēmumu uzliktā naudas soda apmēru summu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs D. Gracijs [*D. Gratsias*], tiesneši O. Cūcs [*O. Czúcz*], A. Popesku [*A. Popescu*], M. Kančeva [*M. Kancheva*] un K. Veters [*C. Wetter*] (referents),

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 11. jūlija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Ar 2010. gada 20. jūlija lēmumu C(2010) 5001, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [LESD] 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38866 – Lopbarības fosfāti) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") Eiropas Komisija konstatēja, ka prasītājas, *Timab Industries* (turpmāk tekstā – "*Timab*") un *Cie financière et de participations Roullier* (*CFPR*) (turpmāk tekstā – "*CFPR*"), ir pārkāpušas LESD 101. pantu un kopš 1994. gada 1. janvāra – EEZ līguma 53. pantu, jo laikā no 1993. gada 16. septembra līdz 2004. gada 10. februārim tās ir piedalījušas tāda vienota un turpināta pārkāpuma īstenošanā, ko veido lielas Eiropas lopbarības fosfātu (turpmāk tekstā – "LF") tirgus daļas sadale, piešķirot tirdzniecības kvotas un klientus karteļa dalībniekiem un saskaņojot cenas un, ciktāl nepieciešams, tirdzniecības nosacījumus (apstrīdētā lēmuma 1. pants).

2 Kā aprakstīts apstrīdētā lēmuma preambulas 17. apsvērumā, *Timab* ir meitasuzņēmums "*Roullier* grupai", kurā (*CFPR*) ir aktīvu pārvaldīšanas sabiedrība. *Timab* ražo un tirgo vairākas ķīmiskas vielas, proti, LF.

3 2003. gada 28. novembrī *Kemira* grupa, pamatojoties uz Komisijas paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "Paziņojums par sadarbību"), iesniedza Komisijai pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda. Pieteikums attiecās uz laikposmu no 1989. gada līdz 2003. gadam (apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvērums).

4 2004. gada 10. un 11. februārī Komisija Francijā un Beļģijā veica pārbaudes uz vietas vairākos uzņēmumos, kas darbojas LF nozarē. *Timab* bija viens no uzņēmumiem, kuros tika veiktas šīs pārbaudes (apstrīdētā lēmuma preambulas 35. apsvērums).

5 2004. gada 18. februārī *Tessenderlo Chemie NV* iesniedza pieteikumu par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu tai attiecībā uz visu pārkāpuma laikposmu (1969.–2004. gads) (apstrīdētā lēmuma preambulas 36. apsvērums).

6 2007. gada 27. martā *Quimitécnica.com-Comércia e Indústria Química SA* un tās mātesuzņēmums *José de Mello SGPS SA* iesniedza pieteikumu par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu tām (apstrīdētā lēmuma preambulas 37. apsvērums).

7 2008. gada 14. oktobrī prasītājas tāpat iesniedza pieteikumu par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu tām; tas tika papildināts 2009. gada 28. oktobrī (apstrīdētā lēmuma preambulas 39. apsvērums).

8 Ar 2009. gada 19. februāra vēstulēm Komisija informēja karteļa dalībniekus, tostarp *Timab*, par procedūras uzsākšanu, lai pieņemtu lēmumu, piemērojot Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), III nodaļu, un noteica divu nedēļu termiņu, lai tie varētu rakstveidā paziņot, vai vēlas piedalīties apspriedēs izlīguma panākšanai Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regulas (EK) Nr. 773/2004 par lietas izskatīšanu saskaņā ar [EKL] 81. un 82. pantu, ko vada Komisija (OV L 123, 18. lpp.) 10.a panta izpratnē (apstrīdētā lēmuma preambulas 40. apsvērums).

9 Izlīguma sagatavošanas gaitā starp Komisiju un attiecīgajiem uzņēmumiem notika vairākas divpusējas sanāksmes, kurās tika izklāstīta iebildumu būtība, kā arī to pamatā esošie pierādījumi. Pēc šīm sanāksmēm Komisija noteica iespējamo naudas sodu amplitūdu (minimālo un maksimālo apmēru). 2009. gada 16. septembra sanāksmē *Timab* tika paziņots attiecībā uz viņu aplēstais apmērs.

10 Pēc tam Komisija piešķīra attiecīgajām sabiedrībām termiņu oficiālu izlīguma iesniegumu iesniegšanai atbilstoši Regulas Nr. 773/2004 10.a panta 2. punktam. Visi karteļa dalībnieki iesniedza savus izlīguma iesniegumus tiem piešķirtajā termiņā, izņemot prasītājas, kuras nolēma izstāties no izlīguma procedūras (apstrīdētā lēmuma preambulas 43. apsvērums).

11 2009. gada 23. novembrī Komisija pieņēma sešus paziņojumus par iebildumiem, kas adresēti prasītājām, no vienas puses, un katram karteļa dalībniekam, kurš pieņēma izlīgumu, no otras puses. Izņemot prasītājas, visi dalībnieki, kuriem tika adresēti paziņojumi par iebildumiem, atbildēja, ka paziņojums par iebildumiem atbilst viņu izlīguma iesniegumu saturam un ka līdz ar to tie ir gatavi turpināt piedalīties izlīguma procedūrā (apstrīdētā lēmuma preambulas 44. un 45. apsvērums).

12 Pilnībā iepazinušās ar lietas materiāliem, prasītājas 2010. gada 2. februārī rakstveidā atbildēja uz paziņojumu par iebildumiem un piedalījās 2010. gada 24. februārī notikušajā uzklausīšanā (apstrīdētā lēmuma preambulas 45. apsvērums).

13 2010. gada 20. jūlijā Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu. Minētais lēmums tika adresēts prasītājām.

14 Tajā pašā dienā Komisija pieņēma lēmumu C(2010) 5004, galīgā redakcija, šajā pašā lietā (turpmāk tekstā – "atsevišķais lēmums"), kura adresāti bija dalībnieki, kas bija piekrituši piedalīties izlīguma procedūrā un bija iesnieguši izlīguma iesniegumus, proti, *Kemira* grupa (*Yara Phosphates Oy*, *Yara Suomi Oy* un *Kemira Oy*), *Tessenderlo Chemie*, *Ercros* grupa (*Ercros SA* un *Ercros Industriel SA*), *FMC* grupa (*FMC Foret SA*, *FMC Netherlands BV* un *FMC Corporation*) un *Quimitécnica.com-Comércia e Indústria Química* un tās mātesuzņēmums *José de Mello SGPS*.

15 Būtībā no apstrīdētā lēmuma izriet, ka galvenie Eiropas LF ražotāji ir vienojušies sadalīt lielu Eiropas LF tirgus daļu, sadalot tirdzniecības kvotas pa reģioniem un pa klientiem. Turklāt tie esot saskaņojuši cenas un, kad tas bija vajadzīgs, tirdzniecības nosacījumus. Oriģinālā nolīguma, ko 1969. gada 19. martā rakstveidā bija noslēguši pieci galvenie LF ražotāji, mērķis tolaik bija atrisināt jaudas pārpalikuma situāciju Eiropas tirgū. Nolīgums paredzēja arī ikgadēju tirdzniecības kvotu pārskatīšanu. Vēlāk tika ieviests kontroles mehānisms, lai kontrolētu nolīguma izpildi tirgū un lai ar kompensāciju sistēmas palīdzību risinātu strīdus būtisku atkāpju no nolīgumā paredzētajām kvotām gadījumā. Nolīgumi, kas veido karteli, tika nosaukti par *CEPA* (*Centre d'étude des phosphates alimentaires*). Lai nodrošinātu karteļa darbību un turpinātību, uz šā nolīguma pamata tika pieņemti papildu īpaši līgumi un citi pakārtoti reģionāli nolīgumi. Francijas ražotāju dalība *CEPA* esot tikusi apstiprināta no 1970. gada. Kopš 1978. gada karteļa dalībnieki esot reaģējuši uz kritisko stāvokli tirgū, reorganizējoties atbilstoši trim pakārtotiem nolīgumiem. 1991.–1992. gadā karteļa dalībnieki esot plānojuši atgriezties pie vienotas struktūras (*Super CEPA*), kas ietvertu piecas Centrāleiropas valstis (Vāciju, Austriju, Beļģiju, Nīderlandi un Šveici), kā arī Dāniju, Somiju, Ungāriju, Īriju, Norvēģiju, Poliju, Apvienoto Karalisti un Zviedriju. Sarunas esot notikušas divos līmeņos: "centrālajās sanāksmēs" jeb sanāksmēs "Eiropas līmenī", kuru laikā esot tikuši pieņemti vispārīgi politiski lēmumi, un "ekspertu sanāksmēs", kurās valsts vai reģionālā līmenī padziļinātākas sarunas esot veikuši karteļa dalībnieki, kas darbojas attiecīgajā valstī vai reģionā. Šī vienotā struktūra esot saistīta ar uzņēmējiem Francijā, kur šis slēptais mehānisms esot pastāvējis valsts līmenī.

16 Runājot konkrēti par prasītājām, no apstrīdētā lēmuma izriet, ka *Timab* tika integrēts *Super CEPA* reģionālajos ietvaros papildus karteļa Francijas daļai, kad uzņēmums sāka eksportēt lielus daudzumus ārpus Francijas. 1993. gada septembrī tā esot sākusi piedalīties *Super CEPA* nolīgumos. Paralēli *Super CEPA* sanāksmēm tā esot piedalījusies sanāksmēs, kas attiecās uz Franciju un Spāniju (apstrīdētā lēmuma preambulas 123., 131., 138. un 143. apsvērums).

17 Lai katram uzņēmumam noteiktu uzliekamā naudas soda apmēru, Komisija pamatojās uz Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "2006. gada pamatnostādnes") 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

18 Pirmkārt, Komisija definēja atbilstošo pārdošanas apjomu kā uzņēmumu pārdoto LF vērtību, kas īstenota Eiropas Savienības dalībvalstu un EEZ līguma slēdzēju pušu, kas saistītas ar pārkāpumu, teritorijā. Tā vietā, lai izmantotu uzņēmumu pārdošanas apjomu pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā, kā tas vispār ir paredzēts 2006. gada pamatnostādņu 13. punktā, Komisija uzskatīja, ka attiecīgajā gadījumā atbilstošāk būtu izmantot to faktisko uzņēmumu pārdošanas apjomu to dalības pārkāpumā laikposmā, ievērojot tostarp īpaši lielo karteļa ilgumu, tā ģeogrāfisko apmēru, to, ka uz dažām no attiecīgajām teritorijām, kurās īstenota attiecīgā prakse, Savienības jurisdikcija un LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta noteikumi ir attiekušies tikai kopš attiecīgo valstu pievienošanās Savienībai vai EEZ, kā arī to, ka dalībnieku pārdošanas apjoms to dalības gadu gaitā ir mainījies (apstrīdētā lēmuma preambulas 321. apsvērums).

19 Otrkārt, Komisija norādīja, ka, ņemot vērā izdarītā pārkāpuma smagumu, aplūkoto preču pārdošanas apjoma daļa, kas jāņem vērā, aprēķinot naudas soda pamatsummu, ir jānosaka 17 % apmērā un tā tas ir attiecībā uz visiem karteļa dalībniekiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 324.–328. apsvērums).

20 Treškārt, uzņēmumiem, kuru rīcībā nav vēsturisku datu par faktisko pārdošanas apjomu valstī, ar viņu piekrišanu attiecīgais pārdošanas apjoms tika noteikts, pārdošanas apjomu pēdējā pilnajā dalības pārkāpuma gadā reizinot ar attiecīgā uzņēmuma dalības ilgumu atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 24. punkta noteikumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 321. un 331. apsvērums).

21 Ceturtkārt, Komisija uzskatīja, ka, lai nodrošinātu preventīvu iedarbību, šīs lietas apstākļos ir attaisnots, ka naudas soda pamatsummā tiek iekļauts reizināšanas koeficients, kas līdzvērtīgs 17 % no gada vidējā pārdošanas apjoma pārkāpuma laikposmā, saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 25. punktu un tā tas ir attiecībā uz visiem karteļa dalībniekiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 332.–335. apsvērums).

22 Piektkārt, Komisija nav konstatējusi atbildību pastiprinošus vai mīkstinošus apstākļus attiecībā ne uz vienu karteļa dalībnieku (apstrīdētā lēmuma preambulas 337.–347. apsvērums).

23 Sestkārt, uzliktajam naudas sodam piemērojot maksimālo 10 % apmēru no kopējā apgrozījuma atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam, Komisija samazināja naudas soda pamatsummu attiecībā uz dažiem dalībniekiem. Tā kā prasītāju naudas soda pamatsumma nepārsniedza 10 % no kopējā apgrozījuma 2009. gadā, Komisija tām nepiemēroja korekciju.

24 Septītkārt, attiecībā uz Paziņojuma par sadarbību piemērošanu Komisija nolēma, ka atbilstoši minētā paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktam naudas soda apmēra samazinājums 100 % apmērā ir jāpiemēro *Kemira*, kā arī *Yara Phosphates Oy* un *Yara Suomi Oy*, jo šie pēdējie divi uzņēmumi piederēja tam pašam uzņēmumam, kam *Kemira* (apstrīdētā lēmuma preambulas 349.–350. apsvērums). Tāpat Komisija, pamatojoties uz Paziņojuma par sadarbību 23. punktu, par laikposmu pēc 1989. gada 31. marta piešķīra 50 % samazinājumu *Tessenderlo Chemie* un uzskatīja, ka šai sabiedrībai nav jāmaksā nekāds naudas sods par laikposmu no 1969. gada 19. marta līdz 1989. gada 31. martam (apstrīdētā lēmuma preambulas 353. apsvērums). Naudas soda samazinājums 25 % apmērā tika piešķirts *Quimitécnica.com-Comércia e Indústria Química* un tās mātesuzņēmumam *José de Mello SGPS* (apstrīdētā lēmuma preambulas 355. apsvērums). Visbeidzot, Komisija piešķīra prasītājām naudas soda samazinājumu 5 % apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 359. apsvērums).

25 Astotkārt, tā kā netika piemērots Komisijas paziņojums par izlīguma procedūras kārtību karteļu lietās, lai pieņemtu lēmumus saskaņā ar Padomes Regulas [..] Nr. 1/2003 7. un 23. pantu (OV 2008, C 167, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "paziņojums par izlīgumu"), nekāds samazinājums iesaistīšanās izlīguma procedūrā dēļ prasītājām netika piešķirts. Atsevišķajā lēmumā Komisija attiecīgā lēmuma adresātiem kompensēja izlīgumu, par 10 % samazinot tām uzliekamā naudas soda summu (apstrīdētā lēmuma preambulas 361. un 362. apsvērums).

26 Devītkārt, prasītāju pieteikums par naudas soda summas samazināšanu tādēļ, ka tām neesot maksātspējas (2006. gada pamatnostādņu 35. punkts), tika noraidīts, bet [*konfidenciāli*] pieteikums daļēji tika apmierināts (apstrīdētā lēmuma preambulas 372.–375. apsvērums).

27 Kā jau ticis norādīts šā sprieduma 1. punktā, Komisija apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatēja, ka prasītājas ir pārkāpušas LESD 101. pantu un – kopš 1994. gada 1. janvāra – EEZ līguma 53. pantu, jo laikā no 1993. gada 16. septembra līdz 2004. gada 10. februārim tās ir piedalījušās tāda vienota un turpināta pārkāpuma īstenošanā, kurš aptver lielāko Savienības dalībvalstu un EEZ līguma slēdzēju pušu teritorijas daļu un kura mērķis ir sadalīt Eiropas LF tirgu, piešķirot tirdzniecības kvotas un klientus karteļa dalībniekiem, un saskaņot cenas, un, ciktāl nepieciešams, tirdzniecības nosacījumus.

28 Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 2. pantu par šo pārkāpumu Komisija solidāri *Timab* un *CFPR* uzlika naudas sodu EUR 59 850 000 apmērā.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

29 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 1. oktobrī, prasītājas cēla šo prasību.

30 Vēstulē, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegta 2010. gada 5. novembrī, prasītājas lūdza Vispārējo tiesu veikt procesa organizatoriskos pasākumus, liekot Komisijai tai iesniegt četras dokumentu grupas, kas attiecas uz apstrīdēto lēmumu vai atsevišķo lēmumu, lai pamatotu dažus no viņu pamatiem.

31 2011. gada 6. janvārī Komisija iesniedza iebildumu rakstu.

32 2011. gada 1. februāra procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Vispārējā tiesa, pamatojoties uz tās Reglamenta 64. pantu, aicināja Komisiju iesniegt prasītāju lūgtos dokumentus.

33 2011. gada 16. marta pierādījumu savākšanas pasākumu ietvaros Vispārējā tiesa, pamatojoties uz tās Reglamenta 65. panta b) punktu un 66. panta 1. punktu, piemērojot šā reglamenta 67. panta 3. punkta otro daļu, lika Komisijai iesniegt dokumentus, kurus tā nebija iesniegusi šā sprieduma 32. punktā minēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros. Komisija šo pierādījumu savākšanas pasākumu izpildīja noteiktajā termiņā.

34 2011. gada 28. jūnija procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Vispārējā tiesa aicināja Komisiju sniegt dažus paskaidrojumus par šā sprieduma 33. punktā minētajiem dokumentiem un ļāva Komisijai uzklausīt attiecīgos uzņēmumus par attiecīgajos dokumentos iekļauto datu, kas uz tiem attiecas, iespējami konfidenciālo raksturu.

35 Pēc tam daži dokumenti tika nosūtīti prasītājām, precizējot, ka tie var tikt izmantoti tikai tiem mērķiem, kādiem tie tikuši nosūtīti, un ka līdz ar to minētie dokumenti, kā arī tajos norādītie cipari nedrīkst tikt publiskoti. Komisijas iesniegto dokumentu daļa tika izņemta no lietas materiāliem un tai tika atdota.

36 Replika Vispārējās tiesas kancelejā tika iesniegta 2012. gada 22. martā. Atbilde uz repliku tajā tika saņemta 2012. gada 21. jūnijā.

37 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa (astotā palāta paplašinātā sastāvā) nolēma uzsākt mutvārdu procesu un, veicot Reglamenta 64. pantā paredzētos procesa organizatoriskos pasākumus, aicināja Komisiju iesniegt dažus dokumentus, un uzdeva tai jautājumus, lūdzot atbildēt rakstveidā. Komisija šīs prasības izpildīja noteiktajā termiņā.

38 Pirms tiesas sēdes prasītāju pārstāvjiem pēc vienošanās par konfidencialitātes ievērošanu parakstīšanas bija iespēja Vispārējās tiesas kancelejā iepazīties ar atsevišķā lēmuma konfidenciālās versijas daļu – vienu no pierādījumu savākšanas pasākumu ietvaros pieprasītajiem dokumentiem.

39 Tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un atbildes uz mutvārdu jautājumiem, ko Vispārējā tiesa uzdeva daļēji slēgtā tiesas sēdē, kas notika 2014. gada 11. jūlijā.

40 Tiesas sēdē prasītājas paziņoja, ka atsakās no saviem pamatiem par 2006. gada pamatnostādņu nepiemērošanas ar atpakaļejošu spēku principa pārkāpumu, par pārmērīgi ilgstoša administratīvā procesa uzskatīšanu par atbildību pastiprinošu apstākli un par vienlīdzīgas attieksmes principa un Paziņojuma par sadarbību pārkāpumu saistībā ar viņu sadarbību salīdzinājumā ar *Quimitécnica.com-Comércia e Indústria Química*, bet pamata par Regulas Nr. 1/2003 23. panta pārkāpumu ietvaros atsakās no saviem argumentiem, kas izklāstīti replikā par attiecībām starp 10 % samazinājuma piemērošanu par izlīgumu un minētās regulas 23. pantā paredzēto maksimālo 10 % apmēru; tas tika ieprotokolēts tiesas sēdes protokolā.

41 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu;

— pakārtoti, atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu, ciktāl Komisija ir apgalvojusi, ka tās ir piedalījušas darbībās, kas saistītas ar tirdzniecības nosacījumiem un kompensāciju sistēmu;

— tāpat pakārtoti un katrā ziņā – grozīt apstrīdētā lēmuma 2. pantu un būtiski samazināt tām solidāri uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

42 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— prasību noraidīt;

— piespriest prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

43 Savas prasības pamatojumam prasītājas izvirza vairākus pamatus, kurus var iedalīt trijās grupās. Pirmā pamatu grupa attiecas uz izlīguma procedūru, konkrēti, uz to, ka prasītājas ir izstājušās no šīs procedūras, otrā pamatu grupa attiecas uz noteiktām darbībām, kas veido attiecīgo karteli, proti, kompensāciju mehānismu un tirdzniecības nosacījumiem, un, visbeidzot, trešā pamatu grupa attiecas uz vairākiem naudas soda aprēķina aspektiem.

Par prasījumu atcelt apstrīdēto lēmumu

Par izlīguma procedūru

44 Šīs pamatu grupas ietvaros prasītājas izvirza vairākus argumentus par tiesību uz aizstāvību, izlīguma procedūru reglamentējošo tiesību aktu, tiesiskās paļāvības aizsardzības principa un labas pārvaldības principa pārkāpumiem, kā arī par pilnvaru nepareizu izmantošanu.

45 Prasītājas būtībā pārmet Komisijai, ka tā uzņēmumam, kas ir izstājies no izlīguma procedūras, ir piemērojusi augstāku naudas sodu nekā izlīguma nolūkā veikto sarunu laikā paredzētās amplitūdas augstākais apmērs.

46 Prasītājas apgalvo, ka ir pieļauti vairāki viņu tiesību uz aizstāvību pārkāpumi, pirmais no kuriem izrietot no Komisijas pieļautajām kļūdām tiesību piemērošanā un faktu vērtējumā, otrais – no tiesību pašam sevi neapsūdzēt neievērošanas un trešais – no pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa pārkāpuma.

47 Pirmkārt, Komisija esot nepareizi interpretējusi viņu pieteikumu par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu un viņu atbildi uz informācijas pieprasījumu.

48 Tās apstrīd, ka būtu radikāli mainījušas stratēģiju pēc naudas soda amplitūdas uzzināšanas. Proti, tās apgalvo, ka ir tikai piemērojušas paziņojuma par izlīgumu 11. punktu (piekrist piedalīties sarunās izlīguma panākšanai) un 16. punktu (pieņemt apzinātu lēmumu par to, vai noslēgt izlīgumu vai nē), jo tās nevarēja atzīt, ka būtu izdarījušas tādu pārkāpumu, kā apgalvojusi Komisija. Turklāt viņu pieteikumā par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu esot tikai aprakstīti fakti, tos nekādi nekvalificējot attiecībā uz to, vai tas ir vienots pārkāpums vai nē. Komisijas pieļautā kļūda faktu kvalificēšanā, kas nekādā gadījumā tām neesot piedēvējama, esot radusies lietas materiālu nepietiekamas analīzes dēļ, ievērojot tās pienākumu rūpīgi un objektīvi izvērtēt tai uzticēto lietu. Tomēr visi tie nedaudzie dokumenti, kuros saistībā ar faktiem pirms 1993. gada 16. septembra ir minēts *Timab* vārds, ļaujot secināt, ka tā nav piedalījusies *CEPA* sanāksmēs.

49 Otrkārt, attiecībā uz tiesību pašam sevi neapsūdzēt pārkāpumu prasītājas atgādina paziņojuma par izlīgumu 16. punktā paredzētās uzņēmumu "tiesības" "pieņemt apzinātu lēmumu piedalīties vai nepiedalīties izlīgumā". Šī uzņēmumiem paredzētā iespēja, pēc prasītāju domām, ir balstīta uz tiesību uz aizstāvību un tiesību pašam sevi neapsūdzēt īstenošanu. Sods par izstāšanos no izlīguma līdz ar to esot uzskatāms par tiesību pašam sevi neapsūdzēt, kas izriet no tiesībām uz aizstāvību, pārkāpumu.

50 Treškārt, attiecībā uz pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu prasītājas apgalvo, ka tās neesot varējušas paredzēt, ka Komisija būtiski samazinās pārkāpuma ilgumu un vienlaikus tām uzliks būtiski lielāku naudas sodu. Informācijas asimetrijas dēļ, kas esot raksturīga procedūrai, prasītājas esot tikušas nostādītas nelabvēlīgā stāvoklī, tādējādi acīmredzami apdraudot pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu un to tiesības uz aizstāvību.

51 Vēl prasītājas apgalvo, ka ir ticis pārkāpts tiesiskās paļāvības aizsardzības princips un labas pārvaldības princips, kā arī esot nepareizi tikušas izmantotas pilnvaras.

52 Attiecībā uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu prasītājas uzskata, ka Komisija nevarēja pieņemt lēmumu, sagraujot viņu pamatotās cerības, kas balstītas uz konkrētiem Komisijas solījumiem par pieņemamā lēmuma saturu.

53 Attiecībā uz labas pārvaldības principu prasītājas norāda, ka tās nevarēja paredzēt argumentus, ko Komisija izklāstījusi apstrīdētajā lēmumā, it īpaši ņemot vērā 2010. gada 24. februāra uzklausīšanu pēc paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas un 2010. gada 7. jūnija sanāksmi. Šīs pēdējās minētās sanāksmes laikā tika minēta iespēja saistībā ar sadarbību samazināt naudas sodu, bet netika minēta ne iespēja atcelt atbildību mīkstinošus apstākļus, ne – vēl jo vairāk – šādas atcelšanas iemesli.

54 Visbeidzot, Komisija, izlemdama piespriest smagāku sodu izlīguma atteikuma dēļ, esot nepareizi izmantojusi pilnvaras.

55 Komisija apstrīd prasītāju izvirzītos argumentus.

56 Ir jāatgādina, ka šajā prasībā prasītājas uzskata, ka par to, ka ir izstājušās no izlīguma procedūras, tās ir tikušas "sodītas" ar smagāku naudas sodu nekā tas, kādu tām bijušas tiesības sagaidīt. Tās savai aizstāvībai pret Komisijas parastajā administratīvajā procesā izvirzītajiem iebildumiem mēģina panākt, lai tiktu atzīts, ka ir pastāvējuši atsevišķi pārkāpumi, un līdz ar – lai tām uzliktā naudas soda apmērs tiktu samazināts. Turklāt atbilstoši prasītāju norādītajam naudas soda apmērs nekādā gadījumā nedrīkstot būt lielāks par naudas sodu amplitūdas, kas tām tikusi paziņota izlīguma noslēgšanas nolūkā, augstāko apmēru (kas palielināts par 10 %).

57 Tādējādi viņu iebildumi galvenokārt attiecas uz to, ka tām ticis uzlikts naudas sods daudz lielākā apmērā, nekā sākotnēji bijis paredzēts. Neraugoties uz viņu kritiskajām piezīmēm par izlīguma procedūru, to iebildumi, tādi kā tie, kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa, tiesiskās paļāvības aizsardzības principa un labas pārvaldības principa pārkāpumu, kā arī pilnvaru nepareizu izmantošanu, galvenokārt attiecas uz parasto administratīvo procesu, kura beigās tika pieņemts apstrīdētais lēmums.

– Ievada apsvērumi

58 Ievadā Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu īsi atgādināt, no kā sastāv izlīguma procedūra, un tad izvērtēt iebildumus, kas tikuši izvirzīti šīs pirmās pamatu grupas ietvaros.

59 Izlīguma procedūra tika ieviesta ar Komisijas 2008. gada 30. jūnija Regulu (EK) Nr. 622/2008, ar ko groza Regulu [..] Nr. 773/2004 attiecībā uz izlīguma procedūras kārtību karteļu lietās (OV L 171, 3. lpp.). Šī procedūra tika precizēta paziņojumā par izlīgumu.

60 Šīs jaunās procedūras mērķis ir vienkāršot un paātrināt administratīvos procesus, kā arī samazināt prasību skaitu Savienības tiesās, lai tādējādi ļautu Komisijai izskatīt vairāk lietu, izmantojot vienus un tos pašus resursus.

61 Būtībā izlīguma procedūrā ir paredzēts, ka uzņēmumi, par kuriem tiek veikta izmeklēšana, saskaroties ar apsūdzošiem pierādījumiem un nolemdami parakstīt izlīgumu, atzīst savu dalību pārkāpumā, ar noteiktiem nosacījumiem atsakās no savām tiesībām piekļūt administratīvās lietas materiāliem, kā arī no savām tiesībām tikt uzklausītiem un piekrīt saņemt paziņojumu par iebildumiem un galīgo lēmumu Savienības oficiālajā valodā, par kuru tie ir vienojušies (paziņojuma par izlīgumu 20. punkts). Turklāt, ja to izlīguma iesniegumi ir atspoguļoti paziņojumā par iebildumiem, attiecīgie uzņēmumi noteiktajā termiņā sniedz atbildi uz to, apstiprinot, ka minētais paziņojums atbilst izlīguma iesniegumu saturam un ka tie apņemas turpināt izlīguma procedūru (paziņojuma par izlīgumu 26. punkts).

62 Kā atlīdzību Komisija tiem piešķir naudas soda samazinājumu 10 % apmērā salīdzinājumā ar to, kāds tiem būtu ticis uzlikts parastā procesa beigās, piemērojot tās Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai, kā arī Paziņojumu par sadarbību (paziņojuma par izlīgumu 30.–33. punkts).

63 Lai arī sadarbība tā saucamās "iecietības" politikas ietvaros un izlīguma procedūras ietvaros var izrādīties viena otru papildinošas, lēmums par piedalīšanos izlīguma procedūrā – atšķirībā no pirmā sadarbības veida, par kuru iniciatīvu izrāda prasītāja sabiedrība, – izriet tikai no Komisijas iniciatīvas.

64 No Regulas Nr. 622/2008 preambulas 4. apsvēruma izriet, ka Komisijai ir jāņem vērā iespēja saprātīgā laikposmā vienoties ar iesaistītajām pusēm par iespējamo pretenziju apjomu, ņemot vērā tādus faktorus kā iesaistīto pušu skaits, iepriekš paredzamie pretrunīgie viedokļi par atbildības noteikšanu un faktu apstrīdēšanas apjoms. No šī apsvēruma tāpat izriet, ka Komisija papildus iespējamai efektivitātes palielināšanai var ņemt vērā arī citus apsvērumus, piemēram, precedenta radīšanas iespēju. Līdz ar to Komisijai ir plaša novērtējuma brīvība, identificējot lietas, kurās ir iespējams parakstīt vienošanos par izlīgumu.

65 Turklāt, lai arī iecietības politikas mērķis ir publiskot karteļus un atvieglot Komisijas uzdevumu šajā ziņā, izlīguma politika drīzāk ir domāta procedūras efektivitātes veicināšanai karteļu lietās. Tādējādi izlīguma procedūra varētu ļaut Komisijai ātrāk un efektīvāk izskatīt lietas karteļu jomā, ievērojot vienkāršotu procedūru.

66 Izlīguma procedūra galvenokārt norit šādi. Procedūru uzsāk Komisija ar attiecīgo uzņēmumu piekrišanu (paziņojuma par izlīgumu 5., 6. un 11. punkts). Rakstiskā deklarācija, ar kuru uzņēmums paziņo, ka vēlas piedalīties sarunās par izlīgumu, lai vēlāk, vajadzības gadījumā, iesniegtu izlīguma iesniegumu, nekādi nenozīmē, ka tas atzīst savu dalību jebkādā pārkāpumā, nedz arī to, ka tas par to uzņemas atbildību (paziņojuma par izlīgumu 11. punkts).

67 Tiklīdz procedūra tiek uzsākta, Komisija divpusējo sarunu laikā uzņēmumus, uz kuriem attiecas izmeklēšana un kas piedalās izlīguma procedūrā, informē par galvenajiem faktoriem, "piemēram, par faktiem, uz kuriem Komisija atsaucas, par šo faktu klasifikāciju, iespējamā karteļa nopietnumu vai ilgumu, atbildības noteikšanu, iespējamās soda naudas apmēra aprēķinu, kā arī par pierādījumiem, ar kuriem pamatoti iespējamie iebildumi" (paziņojuma par izlīgumu 16. punkts). Tas dod pusēm iespēju efektīvi izteikt savus viedokļus attiecībā uz iebildumiem, ko attiecībā uz tām izteikusi Komisija, un ļauj tām pieņemt apzinātu lēmumu piedalīties vai nepiedalīties izlīgumā (paziņojuma par izlīgumu 16. punkts).

68 Tieši pēc šīs informācijas paziņošanas attiecīgie uzņēmumi var izvēlēties izlīguma procedūru un iesniegt izlīguma iesniegumu, kurā būtībā tie skaidri atzīst savu atbildību par pārkāpumu, pieņem naudas soda apmēra amplitūdu un apstiprina, ka tie neplāno lūgt piekļuvi lietas materiāliem vai lūgt atkārtotu mutisku noklausīšanos, izņemot, ja Komisija paziņojumā par iebildumiem un lēmumā neatspoguļo pušu izlīguma iesniegumu saturu (paziņojuma par izlīgumu 20. punkts).

69 Pēc tam, kad ir atzīta atbildība un ir saņemti attiecīgo uzņēmumu apstiprinājumi, Komisija tiem nosūta paziņojumu par iebildumiem un, visbeidzot, pieņem galīgo lēmumu. Tas galvenokārt ir balstīts uz to, ka puses nepārprotami ir atzinušas savu atbildību, nav apstrīdējušas paziņojumu par iebildumiem un ir apstiprinājušas gatavību izlīgt (paziņojuma par izlīgumu 23.–28. punkts).

70 Ja attiecīgais uzņēmums nolemj neizlīgt, procedūru, kuras beigās tiek pieņemts galīgais lēmums, reglamentē Regulas Nr. 773/2004 vispārīgie noteikumi, nevis noteikumi, kas reglamentē izlīguma procedūru. Tas pats attiecas uz gadījumu, ja Komisija pēc savas iniciatīvas izbeidz izlīguma procedūru (paziņojuma par izlīgumu 19., 27. un 29. punkts).

71 Ja izlīgumā nav iesaistīti visi pārkāpuma dalībnieki, piemēram, tad, ja – kā tas ir šajā lietā – uzņēmums izstājas no izlīguma procedūras, Komisija, pirmkārt, pēc vienkāršotas procedūras (izlīguma procedūra) pieņem lēmumu, kura adresāti ir pārkāpuma dalībnieki, kas ir izlēmuši izlīgt, un kurā ir atspoguļota katra no tiem saistības, un, otrkārt, atbilstoši parastajam procesam – lēmumu, kura adresāti ir pārkāpuma dalībnieki, kas ir izlēmuši neizlīgt.

72 Tomēr pat šādā jauktā gadījumā, kad tiek pieņemti divi lēmumi ar dažādiem adresātiem un atšķirīgu procedūru beigās, runa ir par viena un tā paša karteļa dalībniekiem, un tādēļ ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes princips. Šajā saistībā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbilstoši šim principam līdzīgas situācijas nedrīkst aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien šādai atšķirīgai attieksmei nav objektīva pamatojuma (skat. spriedumu, 2010. gada 14. septembris, *Akzo Nobel Chemicals* un *Akcros Chemicals*/Komisija, C-550/07 P, Krājums, EU:C:2010:512, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Kā izriet no iepriekš minētā, izlīguma procedūra ir parastajam administratīvajam procesam, kurš ir pakļauts sacīkstes principam, alternatīvs un no tā atšķirīgs administratīvs process, kuram ir noteiktas īpatnības, piemēram, iepriekšēja iebildumu paziņošana un iespējamā naudas soda amplitūdas paziņošana.

74 Tomēr šādos apstākļos joprojām pilnībā ir piemērojamas Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai. Tas nozīmē, ka, nosakot naudas soda apmēru, uzņēmumi, kas ir bijuši viena un tā paša karteļa dalībnieki, nevar tikt diskriminēti attiecībā uz aprēķina faktoriem un metodēm, ko neietekmē izlīguma procedūrai raksturīgās īpatnības, piemēram, 10 % samazinājuma piemērošana izlīguma gadījumā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., C-628/10 P un C-14/11 P, Krājums, EU:C:2012:479, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).

– Par naudas soda apmēra palielināšanu salīdzinājumā ar paziņoto amplitūdu

75 Šajā lietā prasītājas ir nolēmušas pārtraukt izlīguma sarunas.

76 Kā ir ticis pamatoti uzsvērts, tām ir bijušas visas tiesības to darīt. Šajā ziņā ir jānorāda, ka izlīguma procedūra ir brīvprātīga (skat. šā sprieduma 120. punktu) un turklāt no parastā procesa atšķirīga procedūra. Paziņojuma par izlīgumu 19. punktā ir noteikts, ka, ja uzņēmums izstājas no izlīguma procedūras, proti, tad, ja tas neiesniedz izlīguma iesniegumu, procedūra, kuras beigās tiek pieņemts galīgais lēmums, notiek saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem, konkrēti, Regulas Nr. 773/2004 10. panta 2. punktu (atbilde uz paziņojumu par iebildumiem), 12. panta 1. punktu (noklausīšanās) un 15. panta 1. punktu (piekļuve lietas materiāliem), nevis saskaņā ar izlīguma procedūru reglamentējošiem noteikumiem.

77 Šajā lietā Komisija parastā administratīvā procesa ietvaros nosūtīja prasītājām paziņojumu par iebildumiem, kurā kā iepriekšēja paziņošana izlīguma procedūrā bija norādīts, ka prasītājas ir piedalījušās vienota un turpināta pārkāpuma īstenošanā laikposmā no 1978. gada līdz 2004. gadam.

78 Apstrīdētā lēmuma preambulas 318. apsvērumā Komisija – pēc tam, kad tā bija izvērtējusi prasītāju argumentus, kurus tās sniegušas savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, un tos salīdzinājusi ar citu to sniegto interpretāciju deklarācijās, – uzskatīja, ka nevar no juridiskā viedokļa pietiekami droši konstatēt, ka prasītājas ir zinājušas par pasaules mēroga karteli un tajā vispār ir piedalījušās kopš 1978. gada. Konkrētāk, tā precizēja, ka nevar pamatoties uz prasītāju pieteikumā par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu sniegto informāciju, kas ir būtiski pierādījumi, lai secinātu par to dalību pirms 1993. gada.

79 Izlīguma procedūrā Komisija informēja prasītājas par to, ka tām tiks solidāri piemērots naudas sods ar maksimālo apmēru no 41 līdz 44 miljoniem euro par to dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā laikposmā no 1978. gada 31. decembra līdz 2004. gada 10. februārim, papildus 10 % samazinājumam par izlīgumu ieskaitot 35 % samazinājumu saistībā ar atbildību mīkstinošiem apstākļiem atbilstoši 2006. gada pamatnostādnēm, kam sniegta piekrišana, lai Komisija varētu paplašināt prasītāju pašu dalības kartelī laikposmu, un 17 % samazinājumu atbilstoši Paziņojumam par sadarbību.

80 Apstrīdētajā lēmumā, kas pieņemts parastā procesa beigās, Komisija – pēc tam, kad atbilstoši Paziņojumam par sadarbību tā par 5 % bija samazinājusi naudas soda pamatsummu, – noteica, ka naudas soda apmērs ir EUR 59 850 000.

81 Tiesa, sākotnēji šķiet, ka šāds naudas soda apmēra palielinājums, lai arī pārkāpuma ilgums ir ticis samazināts par gandrīz piecpadsmit gadiem, var šķist paradoksāls.

82 Tomēr šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisija ir tikai piemērojusi to pašu naudas soda apmēra aprēķina metodi, kas paredzēta 2006. gada pamatnostādnēs, lai aprēķinātu gan naudas sodu amplitūdu izlīguma procedūras posmā, gan apstrīdētajā lēmumā un atsevišķajā lēmumā galīgi uzliekamā naudas soda apmēru. Izlīguma procedūrā aprēķina detalizētā informācija atbilstoši noteikumiem, kas reglamentē izlīguma procedūru, tika paziņota un izskaidrota katrai šīs procedūras dalībniecei. Šā sprieduma 18. punktā minēto iemeslu dēļ Komisija, lai noteiktu naudas soda pamatsummu, ir izmantojusi

faktisko attiecīgo uzņēmumu pārdošanas apjomu to pārkāpuma norises gados, un noteikusi 16 % (zemākais iespējamais naudas soda apmērs) vai 17 % (augstākais iespējamais naudas soda apmērs) apmērā pārdošanas apjoma proporciju, kas noteikta saistībā ar pārkāpuma smagumu, pieskaitot papildu summu, kas aprēķināta, pamatojoties uz vidējo gada pārdošanas apjomu pārkāpuma laikposmā, piemērojot procentus – vai nu 16 % vai 17 % – par attiecīgi zemākajiem un augstākajiem amplitūdas apmēriem, kas piemēroti preventīviem mērķiem.

83 Tomēr, lai arī prasītāju pārdošanas apjoms ir EUR 529 miljoni (noapaļots) laikposmā, kas ņemts vērā izlīguma procedūrā (1978.–2004. gads), kā rezultātā sākotnējā pamatsumma tika noteikta EUR 90 miljonu apmērā, šis pārdošanas apjoms bija EUR 341 miljonu apmērā (noapaļots) laikposmā, kas noteikts apstrīdētajā lēmumā (1993.–2004. gadā), kā rezultātā sākotnējā pamatsumma tika noteikta EUR 58 miljonu apmērā, abos gadījumos piemērojot koeficientu par pārkāpuma smagumu 17 % apmērā.

84 Tāpat, lai arī pārkāpuma laikposmā vidējais pārdošanas apjoms, kas noteikts izlīguma procedūrā, bija EUR 21 miljons, kas sniedza papildu summu EUR 3 miljonu apmērā, šis apjoms parastajā procesā noteiktajā laikposmā bija EUR 32,8 miljoni, kas sniedza papildu summu vairāk nekā EUR 5 miljonu apmērā, preventīvos nolūkos piemērojot 17 % likmi.

85 Līdz ar to sākotnējā pamatsumma, kam pieskaitīta papildu summa, attiecīgi sasniedza galīgo sākotnējo pamatsummu EUR 93 miljonu apmērā – izlīguma procedūrā – un EUR 63 miljonu apmērā – parastajā procesā.

86 Tādējādi, tā kā vairs netika ņemts vērā apgrozījums laikposmā no 1978. gada līdz 1993. gadam ("pirmais laikposms"), proti, apgrozījums vairāk nekā EUR 180 miljonu apmērā, uzreiz palielinājās vidējais pārdošanas apjoms un līdz ar to – šā sprieduma 84. punktā minētā papildu summa. Proti, apstrīdētajā lēmumā noteiktajā laikposmā (1993.–2004. gads) ("otrais laikposms"), ņemot vērā, ka prasītāju darbība progresēja un ģeogrāfiski paplašinājās šajā laikposmā, apgrozījums būtiski palielinājās, sasniedzot EUR 341 miljona apmēru.

87 Tad, kad ir noteikta galīgā pamatsumma, Komisija šo summu var koriģēt, to palielinot vai samazinot, ņemot vērā atbildību pastiprinošos vai mīkstinošos apstākļus, kas raksturīgi katra attiecīgā uzņēmuma dalībai. Ja ir piemērojams Paziņojums par sadarbību vai paziņojums par izlīgumu, šī summa vēl var tikt samazināta. Šajā lietā, pat ja izlīguma procedūrā piedāvātā naudas soda pamatsumma bija augstāka nekā parastā procesa ietvaros noteiktā (skat. šā sprieduma 85. punktu), tā kā izlīguma procedūrā tika piedāvāti lielāki samazinājumi, naudas soda summa bija mazāka. Tādējādi augstākas tās papildu summas dēļ, kas izriet no gada vidējā pārdošanas apjoma palielinājuma, kā arī 35 % samazinājuma nepiemērošanas par atbildību mīkstinošiem apstākļiem, mazāka saskaņā ar Paziņojumu par sadarbību piešķirtā samazinājuma piemērošanas (5, nevis 17 %) un paziņojumā par izlīgumu paredzētā 10 % samazinājuma nepiemērošanas dēļ prasītājām apstrīdētajā lēmumā uzliktā naudas soda apmērs bija lielāks nekā izlīguma procedūrā piedāvātais.

88 Līdz ar to rodas jautājums, vai, kā apgalvo prasītājas, Komisija tās ir "sodījusi" par izstāšanos no izlīguma procedūras un vai Komisijai bija saistoša izlīguma procedūrā paziņotā naudas soda amplitūda.

89 Uz šiem jautājumiem ir jāatbild noliedzoši.

90 Šajā ziņā ir jānorāda, ka galīgajā lēmumā ir jāņem vērā visi lēmuma pieņemšanas brīdī atbilstošie apstākļi, tostarp visa informācija un visi argumenti, ko sniedzis uzņēmums, īstenojot savas tiesības tikt uzklausītam. Pretēji prasītāju apgalvotajam, ņemot vērā argumentus, ar kuriem tiek apstrīdēta to dalība tādā pārkāpumā, kāds aprakstīts paziņojumā par iebildumiem attiecībā uz laikposmu pirms 1993. gada, Komisija saskārās ar jaunatklātiem faktoriem: tā vairs nevarēja pamatoties uz prasītāju apgalvojumiem pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu, kur jaunatklātais faktors ir atteikšanās no pirmā

laikposma (1978.–1993. gads), kurš tika ņemts vērā izlīguma procedūrā. Līdz ar to Komisijai bija pienākums pārskatīt lietas materiālus, atkārtoti noteikt vērā ņemamo laikposmu un, vajadzības gadījumā, pielāgot naudas soda aprēķina veidu.

91 Attiecībā uz naudas soda aprēķina veida pielāgošanu netiek apstrīdēts, ka izlīguma procedūrā aplēstā amplitūda attiecās uz abiem laikposmiem kopumā (laikā no 1978. gada līdz 2004. gadam). Atsakoties no pirmā laikposma (1978.–1993. gads), samazinājās pārkāpuma ilgums, kā arī atkārtoti tika izvērtēta Paziņojuma par sadarbību un 2006. gada pamatnostādņu piemērošana. Komisija uzskatīja, ka vairs nav iespējams atkārtoti kompensēt sevis apsūdzēšanu par laikposmu no 1978. gada līdz 1993. gadam, kurš turpmāk netika ņemts vērā.

92 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka naudas soda apmēra samazinājums sadarbības administratīvajā procesā dēļ ir pamatots tikai tad, ja konkrētā uzņēmuma rīcība ir ļāvusi Komisijai vieglāk konstatēt pārkāpuma esamību un attiecīgā gadījumā to izbeigt (spriedumi, 2000. gada 16. novembris, C-297/98 P *SCA Holding*/Komisija, Krājums, EU:C:200:633, 36. punkts; 2007. gada 10. maijs, *SGL Carbon*/Komisija, C-328/05 P, Krājums, EU:C:2007:277, 83. punkts, un 1998. gada 14. maijs, *BPB de Eendracht*/Komisija, T-311/94, Krājums, EU:T:1998:93, 325. punkts).

93 Tāpat no judikatūras izriet, ka, ja pieteikums par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu ir saistīts ar aizliegto vienošanos, kas atšķiras no tās, kuru izskata Komisija, un attiecībā uz kuru turklāt, kā izrādās, ir iestājies noilgums, nepastāv nekāda pievienotā vērtība un Komisijai nav pienākuma atlīdzināt šo sadarbību, jo tā neatvieglo izmeklēšanu. Šāda argumentācija ir piemērojama arī tā saucamās sadarbības "ārpus iecietības programmas" gadījumā (šajā ziņā skat. spriedumus, 2007. gada 12. decembris, *BASF* un *UCB*/Komisija, T-101/05 un T-111/05, Krājums, EU:T:2007:380, 222. punkts, un 2010. gada 28. aprīlis, *Oxley Threads*/Komisija, T-448/05, EU:T:2010:166, 129. un 130. punkts).

94 Šajā lietā no triju divpusēju sanāksmju, kas organizētas izlīguma procedūrā, protokoliem izriet, ka prasītājas otrajā sanāksmē ir apgalvojušas, ka atbilstoši Paziņojuma par sadarbību 23. punktam tām būtu piešķirama daļēja imunitāte par laikposmu no 1978. gada līdz 1992. gadam. Šī lūguma pamatojumam tās ir atsaukušās uz to, ka, tā kā tās nav atzinušas savu vainu, Komisija nevar pamatoties uz atsevišķiem pierakstiem par četrām sanāksmēm 1983. gadā un nepietiekamiem *Kemira* un *Tessenderlo Chemie* apgalvojumiem. Šajā pašā sanāksmē Komisija atzina, ka to atzīšanās ir noteicoša, lai pierādītu to dalību kartelī attiecīgajā laikposmā. Trešās sanāksmes izlīguma procedūrā laikā Komisija norādīja, ka tā nevar piešķirt prasītāju lūgto daļējo imunitāti, jo to sadarbība ir ļāvusi tikai konstatēt pašu dalību, nevis palielināt paša karteļa ilgumu un piemērojamību. Turpretī tā bija gatava piešķirt samazinājumu par atbildību mīkstinošiem apstākļiem, kas būtu atlīdzība par to sadarbību ārpus Paziņojuma par sadarbību. Tomēr, ņemot vērā, ka prasītājas atteicās iesniegt izlīguma iesniegumu un vēlāk savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem apstrīdēja savu dalību vienotā pārkāpumā pirms 1993. gada, Komisija šā sprieduma 78. punktā minēto iemeslu dēļ galu galā neapstiprināja pirmo laikposmu kā to dalības pārkāpumā laikposmu.

95 Līdz ar to Komisija pamatoti nolēma nepiemērot sākotnēji paredzēto samazinājumu saistībā ar atbildību mīkstinošiem apstākļiem, proti, 35 % samazinājumu "ārpus iecietības programmas" atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 29. punktam. Tāpat tas, ka netika ņemts vērā pirmais laikposms, ietekmēja 17 % samazinājumu atbilstoši Paziņojumam par sadarbību. Jautājums par to, vai Komisija ir pieļāvusi kļūdu prasītāju sadarbības minētā paziņojuma ietvaros pievienotās vērtības vērtējumā, tiks iztirzāts šā sprieduma 170. un nākamajos punktos. Līdz ar to prasītāju apgalvojums, ka Komisija tās esot sodījusi par izstāšanos no izlīguma procedūras, neskarot jautājumu par sadarbības atbilstoši Paziņojumam par sadarbību atlīdzību, ir jānoraida.

96 Turklāt ir jānorāda, ka Komisijai nav saistoša amplitūda, ko tā ir paziņojusi sarunu laikā izlīguma procedūrā. Proti, runa ir par atšķirīgu procedūru no tās, kura galu galā tika ievērota un kuras beigās tika pieņemts apstrīdētais lēmums. Parastajā administratīvajā procesā, kurā vēl ir jāpierāda atbildība, Komisijai ir saistošs tikai paziņojums par iebildumiem, kurā nav noteikta naudas sodu amplitūda, un tai ir jāņem vērā jaunatklāti faktori, kas tai tiek darīti zināmi šajā pašā procesā.

97 Tiktāl, ciktāl ar saviem argumentiem prasītājas pārmet Komisijai, ka tā nav izskaidrojusi atšķirību starp sākotnējo naudas sodu amplitūdu un galīgo naudas soda apmēru, kas uzlikts apstrīdētajā lēmumā, šie argumenti ir jānoraida.

98 Proti, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru paziņojumā par iebildumiem ir jāsniedz pietiekami skaidri formulēts iebildumu izklāsts, pat ja tas ir kopsavilkuma formā, lai ieinteresētās personas patiešām varētu uzzināt, kādas darbības tām Komisija pārmet, un lietderīgi sevi aizstāvēt, pirms Komisija pieņem galīgo lēmumu (spriedumi, 1993. gada 31. marts, *Ahlström Osakeyhtiö* u.c./Komisija, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 un no C-125/85 līdz C-129/85, Krājums, EU:C:1993:120, 42. punkts; 2003. gada 19. marts, *CMA CGM* u.c./Komisija, T-213/00, Krājums, EU:T:2003:76, 109. punkts, un 2011. gada 14. aprīlis, *Visa Europe* un *Visa International Service*/Komisija, T-461/07, Krājums, EU:T:2011:181, 56. punkts). Runājot par naudas sodu apmēru, pietiek, ja Komisija savā paziņojumā par iebildumiem ir norādījusi, ka tā pārbaudīs, vai attiecīgajiem uzņēmumiem uzliekams naudas sods, un ja tā ir norādījusi galvenos faktiskos un tiesiskos apstākļus, kas varētu ietekmēt naudas sodu, kā, piemēram, iespējamo pārkāpuma smagumu un ilgumu un to, ka pārkāpums izdarīts tīši vai aiz neuzmanības (skat. spriedumu, 2011. gada 17. maijs, *Arkema France* /Komisija, T-343/08, Krājums, EU:T:2011:218, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

99 Runājot par galīgo lēmumu, no tikpat pastāvīgas judikatūras izriet, ka Komisijai tas ir jāpamato ar galīgiem vērtējumiem, kas ir balstīti uz visas izmeklēšanas rezultātiem, kādi tie ir procesa pabeigšanas brīdī, un tai nav pienākuma paskaidrot iespējamās atšķirības starp galīgajiem vērtējumiem galīgajā lēmumā par sodu un tās pagaidu vērtējumiem, kas ietverti paziņojumā par iebildumiem (spriedumi, 1987. gada 17. novembris, *BAT* un *Reynolds*/Komisija, 142/84 un 156/84, Krājums, EU:C:1987:490, 70. punkts, un 2008. gada 10. jūlijs, *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala*, C-413/06 P, Krājums, EU:C:2008:392, 64. un 65. punkts). Tāpat, nosakot naudas soda apmēru par konkurences tiesību pārkāpumiem, Komisijas pienākums norādīt pamatojumu ir izpildīts, ja tā savā lēmumā norāda vērtēšanas elementus, kas tai ļāvuši izsvērt pārkāpuma smagumu un ilgumu (spriedumi, 2000. gada 16. novembris, *Cascades*, C-279/98 P, Krājums, EU:C:2000:626, 39.–47. punkts, un *Sarrió*/Komisija, C-291/98 P, Krājums, EU:C:2000:631, 76.–80. punkts).

100 Uzreiz ir jānorāda, ka no judikatūras tāpat izriet, ka, ja jau no paziņojuma par iebildumiem brīža tiktu norādīta naudas soda amplitūda, tas būtu pretēji šāda akta pilnīgi sagatavojošajam raksturam (šajā ziņā skat. spriedumus, 2005. gada 15. jūnijs, *Tokai Carbon* u.c./Komisija, T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03, EU:T:2005:220, 141. punkts, un 2006. gada 14. decembris, *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02, Krājums, EU:T:2006:396, 369. punkts).

101 Šajā saistībā ir jāuzsver, ka naudas soda amplitūda ir instruments, kas ir vienīgi un īpaši saistīts ar izlīguma procedūru. Regulas Nr. 773/2004 10.a panta 2. punktā Komisijas dienestiem skaidri ir dota iespēja informēt izlīguma pārrunās iesaistītās puses par naudas soda aplēsto apmēru, kas tām tiks uzlikts atbilstoši Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai noteiktajai kārtībai un, attiecīgā gadījumā, paziņojuma par izlīgumu un Paziņojuma par sadarbību noteikumiem.

102 Šo noteikumu pamatā esošā loģika ir tāda, ka naudas sodu amplitūda un cita informācija – kā izriet no Regulas Nr. 622/2008 preambulas 2. apsvēruma un paziņojuma par izlīgumu 16. punkta – ir jāpaziņo attiecīgajam uzņēmumam, lai tas varētu lietderīgi izteikties par Komisijas apgalvotajiem faktiem un tādējādi pieņemt apzinātu lēmumu – izlīgt vai neizlīgt.

103 Ja uzņēmums izlemj izlīgt, tas Komisijas noteiktajā termiņā iesniedz izlīguma iesniegumu, kurā tas atzīst savu atbildību par pārkāpumu un atspoguļo šajā saistībā veikto sarunu rezultātus, tostarp norādi par maksimālo naudas soda apmēru, ko tas sagaida, ka Komisija tam uzliks, un kuru tas pieņemtu izlīguma procedūrā. Tā kā paziņojuma par iebildumiem paziņošana rakstveidā ir obligāts posms pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, Komisija pēc tam nosūta paziņojumu par iebildumiem, kurā tiek atspoguļots izlīguma iesniegums, un attiecīgais uzņēmums uz šo paziņojumu atbild, apstiprinot, ka tas atbilst tā iesnieguma saturam (skat. šā sprieduma 69. punktu).

104 Ja uzņēmums neiesniedz izlīguma iesniegumu, procedūra, kuras beigās tiek pieņemts galīgais lēmums, ir reglamentēta Regulas Nr. 773/2004 vispārīgajos noteikumos, nevis izlīguma procedūru reglamentējošajos noteikumos. Kā jau iepriekš tika minēts, šādā gadījumā tātad ir tā saukta "tabula rasa" situācija, kurā vēl ir jānosaka atbildība.

105 No tā arī izriet, ka izlīguma procedūrā paziņotajai amplitūdai nav nozīmes, jo tas ir šai procedūrai piemītošs instruments. Līdz ar to būtu neloģiski un pat nepiemēroti (skat. šā sprieduma 100. punktu), ja Komisijai būtu jāpiemēro vai jāatsaucas uz naudas soda amplitūdu, kas attiecas uz citu procedūru, kura turpmāk netiek ievērota.

106 Atbilstoši šai pat loģikai Komisijas, ja tā, lai atvieglotu strīdu izšķiršanu, izmanto izlīguma procedūru, kura vēlāk tiek izbeigta, pienākums norādīt pamatojumu nav lielāks par to, kāds tai ir, pieņemot lēmumu atbilstoši parastajam procesam.

107 Tādējādi prasītāju arguments, saskaņā ar kuru tām uzliktā naudas soda apmērs nekādā gadījumā nedrīkstētu būt augstāks nekā naudas soda amplitūdas, kas tām tikusi paziņota izlīguma noslēgšanai, augstākais apmērs, kas tādēļ, ka netiek piemērots paziņojums par izlīgumu, palielināts par 10 %, nevar būt veiksmīgs. Vispār, ja šāds arguments tiktu pieņemts, Komisijai tiktu atņemta iespēja uzlikt naudas sodu, kas būtu pielāgots jauniem apstākļiem un apstākļiem, kas pastāvējuši tās lēmuma pieņemšanas brīdī, lai gan tai ir jāņem vērā jaunie argumenti vai pierādījumi, kuri tai darīti zināmi parastā administratīvā procesa laikā un kuri var ietekmēt uzliekamā naudas soda apmēra noteikšanu.

– Par analīzes nepietiekamo raksturu

108 Ņemot vērā, ka prasītājas pārmet Komisijai arī to, ka tā esot veikusi nepietiekamu analīzi, un apgalvo, ka ir izstājušās no izlīguma procedūras, lai labotu Komisijas pieņēmumu par to iespējamo dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada (skat. šā sprieduma 48. punktu), ir jāpārbauda, vai Komisija sākotnēji ir pietiekami izvērtējusi *Timab* lietas materiālus attiecībā uz pārmesto pārkāpumu, vai arī tā ir nepareizi interpretējusi prasītāju nosūtīto informāciju.

109 Runājot par prasītāju pieteikuma par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu un to atbilžu uz informācijas pieprasījumiem interpretāciju, ir jākonstatē, ka minētajā 2008. gada 14. oktobra pieteikumā prasītājas ir norādījušas, ka *Timab* piedalījās sanāksmēs ar galvenajiem LF ražotājiem Eiropas Ķīmijas rūpniecības federāciju padomes (*CEFIC*) ietvaros un ārpus tās, ka *Timab* darbinieku saziņa ar viena vai vairāku konkurējošu LF ražošanas vai tirdzniecības uzņēmumu atbildīgajām personām sākās 1978. gadā, ka sanāksmes notika divas līdz trīs reizes gadā kopš 1979. gada un ka 1983. gadā notika četras sanāksmes par *Timab* ražošanas vienības nodošanu ekspluatācijā Apvienotajā Karalistē. Turklāt bija notikušas citas sanāksmes par visiem Ziemeļeiropas tirgiem, uz kurām *Timab* netika uzaicināta un kurās tā tātad nepiedalījās.

110 2008. gada 15. oktobrī prasītājas papildināja savu pieteikumu par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu un apstiprināja *Timab* dalību sanāksmēs un informācijas apmaiņā ar citiem LF tirgus nozares uzņēmumiem kopš 1978. gada un to, ka tā izbeidza šādu praksi kopš pret to vērstās izmeklēšanas sākuma 2004. gadā. Prasītājas ir norādījušas arī to, ka savās atbildēs uz Komisijas

uzdotajiem jautājumiem tās jau bija nosūtījušas dažādus datus, kuriem varētu būt pievienotā vērtība, vienlaikus tai lūdzot novērtēt šo datu pievienoto vērtību to pirmajā nodošanas dienā 2007. gadā, ņemot vērā šajā datumā Komisijas rīcībā esošo lietas materiālu informāciju.

111 Uz pirmo informācijas pieprasījumu par laikposmu no 1989. gada līdz 2003. gadam un otro informācijas pieprasījumu par laikposmu no 1969. gada līdz 2004. gadam prasītājas atbildēja attiecīgi 2007. gada 22. februārī un 2007. gada 6. augustā. Šajās atbildēs ir apstiprināts, ka *Timab* bija pret konkurenci vērsta saziņa ar citiem LF tirgus uzņēmumiem, otrajā atbildē atzīstot, ka šāda saziņa kopš 1978. gada ir notikusi ar aktīviem dalībniekiem Francijā.

112 Turklāt ar 2008. gada 28. oktobra vēstuli prasītājas savā pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu tāpat pievienoja *C.* k-ga, *Timac SA* ģenerāldirektora un *Timab*, kas ir *Timac* tiesību pārņēmēja, prezidenta notikumu laikā, sniegto deklarāciju. Saskaņā ar šo deklarāciju pirmā sanāksme, uz kuru Eiropas līmenī tika uzaicināta *Timab*, notika Madridē (Spānija) 1980. gadu sākumā, piedaloties tostarp sabiedrībām *Boliden*, *Windmill*, *Kemira*, *Ercros* un *Tessenderlo Chemie*. No minētā izriet, ka šīs sanāksmes parasti notika vienlaikus ar *CEFIC* sanāksmēm, kuras vadījusi *Tessenderlo Chemie*, vismaz trīs reizes gadā visā tirgū un attiecībā uz katru atsevišķo ģeogrāfisko zonu. *Timab* līdz 2004. gadam turpināja piedalīties (divas vai trīs reizes gadā) sanāksmēs, kas apvienoja ražotājus atbilstoši attiecīgajai ģeogrāfiskajai zonai. Visbeidzot, atbilstoši šai deklarācijai *Timab* piedalījās ne tikai sanāksmēs par Francijas tirgu, bet arī sanāksmēs par tirgiem, kuros tā veica eksportu. Šo sanāksmju laikā tika izmantoti *CEFIC* paziņotie skaitļi, tādējādi ļaujot atjaunot tirgus apjomu un koriģēt apjomus, kas bija jāpārdod dažādiem iesaistītajiem uzņēmumiem. Informācijas apmaiņa attiecās arī uz cenu līmeni.

113 Netiek apstrīdēts, ka savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem (431.–458. punkts) prasītājas ir norādījušas, ka *Timab* nav piedalījusies vienotā un turpinātā pārkāpumā laikā no 1978. gada līdz 1993. gadam, bet gan piedalījusies divās vai trijās atsevišķās darbībās. Darbības pirms *Timab* pievienošanās *Super CEPA* 1993. gada 16. septembrī esot nošķiramas no tām, kas tikušas īstenotas *CEPA* ietvaros, un tātad atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 25. pantam attiecībā uz tām esot iestājies noilgums. Lai arī Komisija uzskatīja, ka attiecīgās darbības patiesībā bija vienots pārkāpums, šīs darbības esot tikušas pārtrauktas gandrīz divu gadu laikā pēc kārtas un tātad attiecībā uz laikposmu pirms 1993. gada 16. septembra attiecībā uz tām esot iestājies noilgums.

114 Lasot prasītāju pieteikumu par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu un atbildes uz informācijas pieprasījumiem, konkrēti, 2007. gada 6. augusta atbildi uz otro informācijas pieprasījumu, ir jākonstatē, ka Komisija likumīgi ir varējusi uzskatīt, ka prasītājas bija iesaistītas vienotā un turpinātā pārkāpumā kopš 1978. gada.

115 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Savienības tiesībās vadošais princips ir pierādījumu brīva iesniegšana un vienīgais atbilstošais kritērijs, lai izvērtētu iesniegtos pierādījumus, ir to ticamība. Neviens Savienības tiesību noteikums vai vispārējais princips neliedz Komisijai pret uzņēmumu atsaukties uz citu pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu paziņojumiem. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru paziņojumiem, kas sniegti pieteikumā par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu, ir nenoliedzams pierādījuma spēks (šajā ziņā skat. spriedumu, 2004. gada 8. jūlijs, *JFE Engineering* u.c./Komisija, T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00, Krājums, EU:T:2004:221, 207., 211. un 212. punkts). Šāda argumentācija var tikt piemērota paziņojumiem, kas pretstatāmi pašam pieteikumu iesniegušajam uzņēmumam. Tomēr, tā kā nav citu pierādījumu, ja uzņēmums, kas ir lūdzis piemērot Paziņojumu par sadarbību, pārskata savu paziņojumu vai vēlāk to citādi interpretē, Komisijai un tad tiesai būs grūti ņemt vērā šo paziņojumu, tādēļ ka ir mazinājies tā pierādījuma spēks. Šādā gadījumā no Komisijas netiek gaidīts, ka tā noteikti uzņēmumam pretstatīs tā pirmos paziņojumus.

116 Turklāt pēc izlīguma procedūras uzsākšanas notika trīs sanāksmes, kas jau minētas šā sprieduma 94. punktā. Šo sanāksmju laikā notikušajās sarunās Komisija saskaņā ar Regulas Nr. 773/2004 10. panta 2. punktu un paziņojuma par izlīgumu 16. punktu paziņoja apgalvotos faktus,

to kvalifikāciju, apgalvotā karteļa smagumu un ilgumu. Līdz ar to prasītājas bija informētas par Komisijas apstiprināto kvalifikāciju "vienots un turpināts pārkāpums" un par to, ka tiek pieņemts, ka tās ir piedalījušās tajā laikposmā no 1978. gada līdz 2004. gadam, un tādējādi tām bija iespēja to apspriest.

117 Tāpat kā apgalvo Komisija, ir jānorāda, ka prasītājas izlīguma sagatavošanas sarakstē vispār nav sniegušas savu viedokli, saskaņā ar kuru runa ir vismaz par diviem dažādiem pārkāpumiem, attiecībā uz vienu no kuriem jau ir iestājies noilgums. Protams, paziņojuma par izlīgumu 2. punktā ir norādīts, ka Komisija neapspriež ne Savienības tiesību akta pārkāpuma pastāvēšanu, ne piemērojamo sodu. Tomēr šim paziņojumam nevajadzētu būt šķērslim apspriedēm. Proti, izlīguma procedūrā jau pašas tās būtības dēļ pusēm ir jāapmainās ar saviem viedokļiem. Tādējādi šādai procedūrai ir raksturīgi, ka gan uzņēmumiem, gan Komisijai ir jāmēģina vienoties par situācijas vērtējumu (šajā ziņā skat. paziņojuma par izlīgumu 17. punktu). Ņemot vērā izlīguma procedūras vienkāršoto raksturu, ja attiecīgais uzņēmums un Komisija nevar vienoties par situācijas vērtējumu, atliek vien parastais process.

118 Līdz ar to ir jāsecina, ka prasītāju iebildums par to, ka Komisija esot slikti izpētījusi to lietas materiālus, ir jānoraida.

– Par pārējiem iebildumiem

119 Attiecībā uz pārējiem prasītāju iebildumiem, kas apkopoti šā sprieduma 49.–54. punktā un attiecas uz apgalvoto tiesību pašam sevi neapsūdzēt neievērošanu, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa pārkāpumu, apgalvoto tiesiskās paļāvības aizsardzības principa un labas pārvaldības principa pārkāpumu, kā arī pilnvaru nepareizu izmantošanu, ir jāatzīst, ka tie nav pamatoti.

120 Pirmkārt, attiecībā uz argumentu par tiesībām pašam sevi neapsūdzēt ir jāatgādina, ka uzņēmuma sadarbība Paziņojuma par sadarbību izpratnē ir pilnīgi brīvprātīga attiecīgajiem uzņēmumiem. Atbilstoši 1989. gada 18. oktobra spriedumam *Orkem*/Komisija (374/87, Krājums, EU:C:1989:387, 34. un 35. punkts) Komisija ir tiesīga uzlikt uzņēmumam pienākumu iesniegt tai visas vajadzīgās ziņas par faktiem, ko tas varētu zināt, taču tā nevar šādam uzņēmumam uzlikt pienākumu sniegt atbildes, kas varētu ietvert tā atzīšanos pārkāpumā, – tas jāpierāda Komisijai. Tiesa tāpat ir nospriedusi, ka, lai arī Komisija nevar piespiest uzņēmumu atzīties dalībā pārkāpumā, tai nav liegts, nosakot naudas soda apmēru, ņemt vērā palīdzību, ko šis uzņēmums ir sniedzis pēc savas iniciatīvas, lai konstatētu pārkāpuma esamību (skat. spriedumu, 2005. gada 14. jūlijs, *Acerinox*/Komisija, C-57/02 P, Krājums, EU:C:2005:453, 88. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr sadarbība un tās pakāpe, ko uzņēmums vēlas piedāvāt administratīvā procesā, ir tikai šā uzņēmuma brīvā izvēle. Gan process pēc pieteikuma par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu iesniegšanas, gan procedūra, kas attiecas uz izlīguma iesniegumu, ir sadarbības formas. Tādējādi tāda pat loģika ir piemērojama izlīguma procedūrai. Attiecīgā uzņēmuma izlīguma iesniegums, kurā ir atzīta tā atbildība par pārkāpumu, pēc sagatavošanas apspriedēm izlīguma procedūrā ir balstīts uz šā uzņēmuma brīvo gribu. Turklāt no lietas materiāliem nekādi neizriet, ka Komisija būtu mēģinājusi ietekmēt prasītāju izvēli.

121 Otrkārt, attiecībā uz pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu prasītājas apgalvo, ka nekas neesot ļāvis paredzēt tik paradoksālu un to aizstāvības interesēm (kuras mērķis ir panākt, lai tiktu atzīts, ka pastāv atšķirīgi pārkāpumi, un līdz ar to – lai tiktu samazināts naudas sods) pretēju lēmumu.

122 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisija ir tikai piemērojusi 2006. gada pamatnostādnes un Paziņojumu par sadarbību. Kā jau minēts iepriekš, Komisijai nebija pienākuma atlīdzināt pašapsūdzošus apgalvojumus par piecpadsmit gadu laikposmu, kas nav ticis ņemts vērā. No šā sprieduma 93. punktā minētās judikatūras izriet, ka, ja pieteikums par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu ir saistīts ar aizliegto vienošanos, kas atšķiras no tās, kuru izskata Komisija, nepastāv nekāda pievienotā vērtība un Komisijai nav pienākuma atlīdzināt šo sadarbību, jo tā neatvieglo izmeklēšanu. Tādējādi ir jāsecina, ka ir paredzams, ka atlīdzība atbilstoši iecietības programmai tiek pārskatīta, ja paziņojums pieteikumā par

iecietības programmas piemērošanu daļēji attiecas uz neapstiprināto laikposmu. Tāpat, ņemot vērā, ka prasītāju paziņojums ir faktors, kas ļauj palielināt pašu dalības ilgumu, sākotnēji paredzētajam samazinājumam "ārpus iecietības programmas" vairs nav nozīmes.

123 Treškārt, attiecībā uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu ir jāatgādina, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru tiesības atsaukties uz šo tiesiskās paļāvības aizsardzības principu ir katrai privātpersonai, kura ir situācijā, no kuras izriet, ka Savienības administrācija tai ir radījusi pamatotas cerības, precizējot, ka neviens nevar atsaukties uz šī principa pārkāpumu, ja nav precīzu, beznosacījuma un saskaņotu solījumu no oficiāliem un uzticamiem avotiem, ko administrācija tam būtu sniegusi (spriedums, 2010. gada 8. septembris, *Deltafina*/Komisija, T-29/05, Krājums, EU:T:2010:355, 427. punkts un tajā minētā judikatūra).

124 Šajā lietā naudas soda amplitūda prasītājām tika paziņota izlīguma sarunu laikā. Turklāt šī amplitūda attiecās uz laikposmu no 1978. gada 31. decembra līdz 2004. gada 10. februārim. Protams, izlīguma procedūras efektivitāte un tiesiskās paļāvības aizsardzības princips nozīmē, ka Komisijai šīs procedūras ietvaros ir saistošs tās aplēstais naudas soda apmērs. Šajā ziņā ir jānorāda, ka, pamatojoties uz šo aplēsto apmēru, [procedūras dalībnieks] var nolemt iesniegt izlīguma iesniegumu atbilstoši Regulas Nr. 773/2004 10.a panta 2. punktam. Tomēr šajā gadījumā tā tas nav noticis. Prasītājas ir izstājušās no izlīguma procedūras. Tādējādi tās nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību par to, ka tiks piemērota iespējamā naudas soda amplitūda. Pēc to atbildes uz paziņojumu par iebildumiem iesniegšanas parastajā procesā Komisija samazināja to dalības pārkāpumā laikposmu. Kā jau ticis norādīts (skat. šā sprieduma 91. punktu), šis pārkāpuma ilguma ierobežojums ietekmēja ne tikai pārdošanas apjoma aprēķinu, bet arī prasītāju snieguma pievienotās vērtības vērtējumu.

125 Ceturtkārt, attiecībā uz prasītāju iebildumu, ka Komisija esot pārkāpusi labas pārvaldības principu, ir jāatzīst, ka arī tas nevar būt veiksmīgs. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Komisija nosūtīja paziņojumu par iebildumiem, aprakstot tikai faktus, kas var ietekmēt naudas sodu aprēķinu (smagums un ilgums), kā tas parasti notiek parastā procesa ietvaros (skat. šā sprieduma 98. punktā minēto judikatūru). Tāpat Komisijai nebija jāskar jautājumi par samazinājumu iecietības programmas ietvaros vai par samazinājuma saistībā ar atbildību mīkstinošiem apstākļiem atcelšanu paziņojumā par iebildumiem, vēl jo vairāk tādēļ, ka šajā procesa posmā prasītājas vēl nevarēja sniegt savus apsvērumus par šo paziņojumu. Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka Komisija, iepazinusies ar prasītāju argumentāciju, pēc atbildes uz paziņojumu par iebildumiem iesniegšanas un 2010. gada 24. februāra uzklausīšanas laikā lūdza prasītājām paskaidrot saistību starp to pieteikumu par iecietības procedūras piemērošanu un notikumiem pirms 1993. gada un norādīja, ka jauna pārkāpuma kvalifikācija varētu ietekmēt naudas sodu aprēķinu un, it īpaši, *Timab* sadarbības pievienoto vērtību.

126 Piektkārt, attiecībā uz apgalvoto pilnvaru nepareizu izmantošanu, tādēļ ka Komisija esot izmantojusi savas pilnvaras, lai sodītu prasītāju izstāšanos no izlīguma procedūras, pietiek atgādināt, ka 2006. gada pamatnostādnes un Paziņojums par sadarbību apstrīdētajā lēmumā tika piemēroti tāpat kā amplitūdas aprēķinam izlīguma procedūrā un papildus naudas soda pamata aprēķinam atšķirības veido paziņojumā par izlīgumu paredzēto 10 % nepiemērošana, pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu pamatā esošie faktori un tas, ka netika izpildīti nosacījumi atbildību mīkstinošu apstākļu piemērošanai.

127 No iepriekš minētā izriet, ka, tā kā nevar tikt pieņemts neviens no iebildumiem par tiesību uz aizstāvību, tiesību aktu, kas reglamentē izlīguma procedūru, tiesiskās paļāvības aizsardzības principa un labas pārvaldības principa pārkāpumu, kā arī par pilnvaru nepareizu izmantošanu, pirmā pamatu grupa ir jānoraida.

Par attiecīgajām darbībām

128 Šajā pamatā prasītājas pārmet Komisijai, ka par visām apgalvotajām darbībām tā ir vainojusi visus uzņēmumus, nešķirojot atsevišķos pārkāpuma laikposmus un dažādo uzvedību. To darīdama, tā esot liegusi prasītājām tiesības lietderīgi iesniegt savus apsvērumus par nepamatotajiem iebildumiem par dalību dažās no šīm darbībām, proti, kompensāciju mehānismā un saskaņotā tirdzniecības nosacījumu noteikšanā. Komisija arī neesot ievērojusi pierādīšanas un pienākuma norādīt pamatojumu standartus.

129 Konkrētāk, attiecībā uz kompensāciju mehānismu prasītājas apgalvo, ka pretēji paziņojumam par iebildumiem, kurā ir izslēgta jebkāda *Timab* dalība šajā mehānismā, apstrīdētajā lēmumā ir konstatēts, ka *Timab* tajā ir piedalījusies, lūgdama pārskatīt tai piešķirtās kvotas. Turklāt apstrīdētajā lēmumā ir iekļauta kompensāciju mehānismu definīcija (sodīt par kvotu neievērošanu), kas nav tā, kura norādīta paziņojumā par iebildumiem (*a apriori* noteikt mērķus).

130 Tāpat attiecībā uz tirdzniecības nosacījumiem apstrīdētajā lēmumā un paziņojumā par iebildumiem arī neesot iekļauta viena un tā pati definīcija, un attiecīgās darbības, kas konstatētas paziņojumā par iebildumiem, neatbilstot apstrīdētajā lēmumā konstatētajam pārkāpuma laikposmam.

131 Komisija lūdz šo pamatu noraidīt.

132 Runājot par pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi, ir jāatgādina, ka pienākums norādīt pamatojumu ir būtiska formāla prasība, kas ir jānošķir no jautājuma par pamatojuma pamatotību, kurš ir saistīts ar strīdīgā akta likumību pēc būtības. LESD 296. pantā prasītais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā akta veidam, un tam ir skaidri un nepārprotami jānorāda iestādes, akta autores, argumentācija tā, lai ļautu ieinteresētajām personām zināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt pārbaudi (spriedums, 1998. gada 2. aprīlis, Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, C-367/95 P, Krājums, EU:C:1998:154, 63. un 67. punkts).

133 Tādējādi šī prasība ir jānovērtē atkarībā no lietas apstākļiem, it īpaši atkarībā no akta satura, izvirzīto pamatu veida un akta adresātu vai citu personu, kuras ar šo aktu ir skartas tieši un individuāli, iespējamās intereses saņemt paskaidrojumus. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā tekstu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tās tiesību normas, kuras reglamentē attiecīgo jomu (spriedums Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, minēts 132. punktā, EU:C:1998:154, 63. punkts).

134 Šajā gadījumā no apstrīdētā lēmuma izriet, ka darbības, kas attiecas uz kompensāciju mehānismiem, un tās, kas attiecas uz tirdzniecības nosacījumu saskaņošanu, ir vienota un turpināta pārkāpuma daļa kopš tā pirmsākumiem – kā viena un tā paša karteļa mērķa īstenošanas kārtība (skat. apstrīdētā lēmuma 4. nodaļu un preambulas 239. un 248. apsvērumu). Turklāt no apstrīdētā lēmuma preambulas 219.–221. apsvēruma arī izriet, ka prasītājas, pilnībā zināmas par šīm darbībām, ir piedalījušās šajā pārkāpumā kopš 1993. gada 16. septembra. Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma preambulas 127., 132.–135., 156., 159., 227. un 246. apsvērumā ir konstatēts, ka prasītājas ir veikušas šīs darbības. Līdz ar to apstrīdētais lēmums šajā ziņā ir pietiekami pamatots, un tādēļ šis iebildums ir jānoraida.

135 Iebildums par tiesību uz aizstāvību pārkāpumu ir jānoraida. Pirmkārt, paziņojumā par iebildumiem ir konstatēti kompensāciju mehānismi un tirdzniecības nosacījumu saskaņošana, kas bija karteļa elementi, lai arī pakārtoti, un tas, ka *Timab* ir viens no dalībniekiem, izņemot – attiecībā uz kompensāciju mehānismu laikposmā no 1994. gada līdz 1996. gadam. Atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 459.–480. punktā šie elementi ir izklāstīti. Tādējādi prasītājām ir bijusi iespēja izteikties par šiem elementiem, kas pret tām ir vērsti.

136 Otrkārt, ir jākonstatē, ka pretēji prasītāju apgalvotajam nepastāv atšķirība starp definīcijām, kas norādītas paziņojumā par iebildumiem un apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz kompensāciju mehānismu un tirdzniecības nosacījumu saskaņošanu. Attiecībā uz kompensāciju mehānismu jānorāda, ka šā mehānisma pamatprincipi ir vienādi aprakstīti paziņojuma par iebildumiem 127. punktā un apstrīdētā lēmuma preambulas 132. apsvērumā. Tas pats attiecas uz tirdzniecības nosacījumu aprakstu, kāds tas izriet, piemēram, no paziņojuma par iebildumiem 83., 100. un 106. punkta un apstrīdētā lēmuma preambulas 86., 107. un 113. apsvēruma. Tas, ka kompensācijas pasākumiem un tirdzniecības nosacījumu saskaņošanai var būt dažādas formas, piemēram, apdrošināšanas cenu prakse, kuras mērķis ir nodrošināt klientu sadali (kompensāciju pasākums), nolīgumi par maksāšanas laikposmiem atbilstoši klientu segmentiem, līgumisko nosacījumu saskaņošana vai izplatīšanas kanālu piešķiršana, vai līgumu ilgums (tirdzniecības nosacījumi), šo konstatējumu nekādi nemaina.

137 Attiecībā uz pierādījumiem jānorāda, ka pierādījumi attiecībā uz kompensāciju mehānismiem, kā arī tirdzniecības nosacījumu saskaņošanu patiešām drīzāk attiecas uz karteļa pirmo laikposmu (1978.–1993. gads), kurš galu galā netika attiecināts uz prasītājām. Tomēr šis atzinums nenozīmē, ka pierādījumu nav vai ka prasītājas nevarētu tikt vainotas pārkāpumā.

138 Tādējādi no apstrīdētā lēmuma preambulas 134. un 246. apsvēruma izriet, ka *Timab* piedalījās sarunās par kvotu palielināšanu, kad tai bija jāpalielina piedāvājuma apjoms, tostarp 1996. gadā, un ka tā panāca atļauju pieprasītā papildu apjoma tirgošanai no Francijas uz Beļģiju, Vāciju, Austriju, Šveici un Nīderlandi ar nosacījumu, ka šis palielinājums būs pakāpenisks un tiks īstenots četru gadu laikā (no 1997. gada līdz 2000. gadam).

139 Turklāt netiek apstrīdēts, ka *Timab* ir piedalījusies kartelī par apjomu un kvotu saskaņošanu, stratēģijām un tarifu noteikšanas nosacījumiem un ka, pievienodamās *Super CEPA* nolīgumiem, tā apzinājās vai vismaz tai bija jāapzinās, ka *Super CEPA* ietvaros notiek saskaņošana, kas ietver arī tirdzniecības nosacījumus, pat ja tas bija paredzēts tikai vajadzības gadījumā. Kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 173. apsvēruma, to karteļa sanāksmju laikā, kas attiecās uz gadiem, kuros *Timab* dalība nav tikusi apstrīdēta, sarunas attiecīgajā apmērā notika par citiem tirdzniecības nosacījumiem, piemēram, par piegādāto apjomu katram klientam.

140 Turklāt ir jānorāda, ka šie elementi nav ņemti vērā, novērtējot karteļa smagumu. Proti, no apstrīdētā lēmuma preambulas 328. apsvēruma izriet, ka Komisija, novērtējot pārkāpuma smagumu, ir ņēmusi vērā tikai visiem šī pārkāpuma dalībniekiem kopējos faktorus, proti, tirgus sadali un cenu saskaņošanu.

141 No iepriekš minētā izriet, ka šis pamats ir jānoraida.

Par naudas soda apmēru

142 Trešās pamatu grupas ietvaros prasītājas apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vairākus vispārīgos tiesību principus, piemēram, vienlīdzīgas attieksmes principu, sodu individualizācijas principu un samērīguma principu, un kritizē vairākus naudas soda apmēra aspektus vai tam piemērojamos noteikumus, apgalvojot, ka ticis pārkāpts Regulas Nr. 1/2003 23. pants, tikusi pieļauta acīmredzama kļūda pārmesto darbību smaguma vērtējumā, acīmredzama kļūda atbildību mīkstinošu apstākļu vērtējumā, nesamērīgi ticis piemērots samazinājums atbilstoši iecietības programmai un tikusi pieļauta acīmredzama kļūda maksātspējas vērtējumā.

– Par Regulas Nr. 1/2003 23. panta pārkāpumu

143 Ar šo pamatu prasītājas apgalvo, ka Regulas Nr. 1/2003 23. pants, kā arī samērīguma princips un sodu individualizācijas princips esot pārkāpti, jo naudas sodi tikuši uzlikti atkarībā no sadarbības pakāpes, nevis no pārkāpuma smaguma un ilguma, kā paredzēts minētās regulas 23. pantā.

144 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

145 Pirmkārt, ir jānorāda, ka pretēji prasītāju apgalvotajam Komisija ir ņēmusi vērā attiecīgā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Smagums ir precizēts to pārdošanas apjoma procentu noteikšanā, kas izmantoti, lai noteiktu sākotnējo pamatsummu un preventīvo papildu summu, un ilgums attiecīgajā gadījumā ir atspoguļots vai nu reizinātājā ar gadu skaitu, vai arī faktiskajā pārdošanas apjomā dalības pārkāpumā laikā. Tas, ka dažiem šā pārkāpuma dalībniekiem ticis piešķirts samazinājums par sadarbību un par izlīgumu, neliek apstrīdēt šo konstatējumu.

146 Otrkārt, ir jākonstatē, ka savos rakstveida apsvērumos prasītājas ir iesniegušas divas tabulas. Minētās tabulas ir jālasa apgalvotā sodu individualizācijas un samērīguma principa pārkāpuma gaismā. Attiecībā uz tabulu, ko prasītājas iesniegušas prasības pieteikumā, kurā apstrīdētajā lēmumā, pamatojoties uz 2006. gada pamatnostādnēm, uzliktie naudas sodi ir salīdzināti ar naudas sodiem, kas varētu tikt aprēķināti atbilstoši 1998. gada pamatnostādnēm (jeb – atbilstoši prasītāju apgalvotajam – tām būtu piemērojams divas reizes mazāks naudas sods), ir jānorāda, ka šim salīdzinājumam nav nozīmes, jo atsauces kritērijs ir tikai 2006. gada pamatnostādnes.

147 Tāpat par tabulu, kas iesniegta replikā un kurā norādīts naudas soda procents par katra attiecīgā uzņēmuma kopējo pārdošanas apjomu, kurš, pēc prasītāju domām, parāda atšķirības, ir jānorāda, ka šādam salīdzinājumam nav nozīmes. Proti, nav pareizi domāt, ka attiecībai starp kopējo pārdošanas apjomu un naudas soda apmēru ir jābūt vienādai visiem uzņēmumiem, kas piedalās vienā un tajā pašā pārkāpumā, jo galīgā naudas soda summa atspoguļo katram uzņēmumam raksturīgos apstākļus, piemēram, palielinājumus atbildību pastiprinošu apstākļu dēļ un samazinājumus atbildību mīkstinošu apstākļu dēļ vai tālab, lai nepārsniegtu maksimālos iespējamos 10 % no apgrozījuma, un iecietības programmas ietvaros. Tas, ka, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzēto 10 % robežu, noteikti faktori, tādi kā pārkāpuma smagums un ilgums, faktiski neatspoguļojas kādam pārkāpuma dalībniekam uzliktā naudas soda apmērā, pretēji citu dalībnieku situācijai, kuriem nav ticis piemērots samazinājums atbilstoši minētajai robežai, vienkārši ir šīs robežas piemērošanas uzliktā naudas soda galīgajai summai sekas (spriedums, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, Krājums, EU:C:2005:408, 279. punkts).

148 Tādējādi pamats par Regulas Nr. 1/2003 23. panta un sodu individualizācijas un samērīguma principu pārkāpumu nevar būt veiksmīgs.

– Par smagumu

149 Šī pamata ietvaros prasītājas uzskata, ka Komisija, izvērtēdama pārkāpuma smagumu, nav ņēmusi vērā noteiktus šajā ziņā būtiskus faktorus, tādus kā spiediens uz cenām līdzīgu preču konkurences dēļ, konkrētā pārkāpuma ietekme un tas, ka 2000. gados faktiski pastāvēja konkurence starp *CEPA* dalībniekiem, tostarp *Timab* rīcības dēļ. Tādēļ Komisija, nepārkāpjot sodu individualizācijas principu, neesot varējusi noteikt vienādu procentu pārdošanas apjomam neatkarīgi no uzņēmumiem, katra no tiem darbību ilguma un intensitātes. Turklāt prasītājas apgalvo, ka, piemērojot 17 % koeficientu, ir tikuši pārkāpti vienlīdzīgas attieksmes un soda samērīguma principi. Atbilstoši to norādītajam tam esot bijis jābūt zemākam par to, kas ticis noteikts citiem uzņēmumiem, jo tās neesot piedalījušās kompensāciju mehānismā un tirdzniecības nosacījumu saskaņošanā. Šā paša iemesla dēļ papildu summas procents esot bijis jāsamazina.

150 Komisija apstrīd šo argumentu pamatotību.

151 Pirmkārt, attiecībā uz noteikumiem, kas piemērojami naudas soda apmēra aprēķinam, ir jāatgādina, ka saskaņā ar metodoloģiju, kas paredzēta 2006. gada pamatnostādņu 9.–11. punktā, Komisija vispirms nosaka naudas soda pamatsummu katram uzņēmumam vai uzņēmumu grupai. Tad tā šo pamatsummu var koriģēt, to palielinot vai samazinot, ņemot vērā atbildību pastiprinošos vai mīkstinošos apstākļus, kas raksturīgi katra attiecīgā uzņēmuma dalībai.

152 Šajā saistībā tieši naudas sodu noteikšanas metodoloģijas pirmajā posmā atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 21.–23. punktam "pārkāpuma smaguma" koeficients ir noteikts līmenī, kas var sasniegt 30 %, ņemot vērā vairākus faktorus, tādus kā pārkāpuma veids, visu attiecīgo dalībnieku kopējā tirgus daļa, pārkāpuma ģeogrāfiskā platība un pārkāpuma īstenošana vai neīstenošana, ar to saprotot, ka cenu noteikšanas, tirgus sadales un ražošanas ierobežošanas nolīgumi jau savas būtības dēļ ir vieni no smagākajiem konkurences ierobežojumiem. 2006. gada pamatnostādņu 25. punktā ir precizēts, ka preventīvā nolūkā Komisija iekļauj pamatsummā proporciju, kura ļauj aprēķināt papildu summu, kas līdzvērtīga 15–25 % no pārdošanas apjoma, ņemot vērā iepriekš minētos faktorus.

153 No šā sprieduma 152. punkta izriet, ka, lai noteiktu pārkāpuma smagumu un – tātad – naudas sodu, 2006. gada pamatnostādnēs izšķirošā nozīme nav piešķirta tam, vai kartelis ir radījis sekas vai nē.

154 Šī pieeja ir apstiprināta pastāvīgajā judikatūrā, saskaņā ar kuru pret konkurenci vērstu darbību sekas pašas par sevi nav noteicošais kritērijs, novērtējot, vai naudas soda apmērs ir atbilstošs (spriedumi, 2003. gada 2. oktobris, *Thyssen Stahl*/Komisija, C-194/99 P, Krājums, EU:C:2003:527, 118. punkts, un 2009. gada 3. septembris, *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, C-534/07 P, Krājums, EU:C:2009:505, 96. punkts).

155 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tirgus sadale un horizontālās aizliegtās vienošanās cenu jomā vienmēr ir tikušas uzskatītas par vieniem no smagākajiem konkurences pārkāpumiem un jau pašas par sevi var tikt kvalificētas kā sevišķi smagi pārkāpumi (skat. spriedumus, 2005. gada 27. jūlijs, *Brasserie nationale*/Komisija, no T-49/02 līdz T-51/02, Krājums, EU:T:2005:298, 173. un 174. punkts un tajos minētā judikatūra; 2006. gada 5. aprīlis, *Degussa*/Komisija, T-279/02, Krājums, EU:T:2006:103, 252. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2011. gada 13. jūlijs, *Polimeri Europa*/Komisija, T-59/07, Krājums, EU:T:2011:361, 225. punkts).

156 Ņemot vērā šos apstākļus, prasītāju norādītie argumenti par karteļa ietekmes uz attiecīgo tirgu neesamību ir jānoraida.

157 Otrkārt, attiecībā uz katra attiecīgā uzņēmuma pārdošanas apjoma proporciju, ko konstatējusi Komisija apstrīdētajā lēmumā, ir jānorāda, ka "pārkāpuma smaguma" koeficients un "papildu summas" koeficients ir noteikts attiecīgi apstrīdētā lēmuma preambulas 323.–326. apsvērumā, kā arī 332. un 333. apsvērumā.

158 No minētā izriet, ka, lai attaisnotu 17 % koeficienta noteikšanu, Komisija attiecībā uz "pārkāpuma smaguma" koeficientu pamatojās uz diviem kritērijiem, proti, pārkāpuma veidu un karteļa ģeogrāfisko piemērojamību. Tas pats attiecas uz "papildu koeficientu".

159 Komisija ir ņēmusi vērā vispārējā karteļa galveno mērķi – sadalīt lielu Eiropas LF tirgus daļu, kā arī saskaņot cenas – un ir atgādinājusi, ka šāda saskaņošana pēc būtības ir sevišķi smags LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpums. Turklāt pārkāpums attiecās uz lielāko Savienības dalībvalstu un EEZ līguma slēdzēju pušu teritoriju daļu.

160 Attiecībā uz iebildumiem, saskaņā ar kuriem Komisija esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes, samērīguma un sodu individualizācijas principus, jo saistībā ar to, ka *Timab* neesot piedalījusies kompensācijas darbībās un tirdzniecības nosacījumu saskaņošanā, nav izvēlējusies zemāku pārdošanas apjoma procentu par to, kas noteikts citiem dalībniekiem, ir jāatzīst, ka tie nevar būt veiksmīgi.

161 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka samērīguma princips paredz, ka iestāžu akti nedrīkst pārsniegt to, kas ir atbilstošs un nepieciešams, lai sasniegtu vēlamo mērķi (spriedumi, 1990. gada 13. novembris, *Fedesa* u.c., C-331/88, Krājums, EU:C:1990:391, 13. punkts; 1998. gada 5. maijs, Apvienotā Karaliste/Komisija, C-180/96, Krājums, EU:C:1998:192, 96. punkts, un 2007. gada 12. septembris, *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, T-30/05, EU:T:2007:267, 223. punkts). Naudas sodu aprēķināšanas kontekstā pārkāpumu smagums ir jānosaka, ievērojot vairākus faktorus, un nevienam no šiem faktoriem nav piešķirams nesamērīgs nozīmīgums salīdzinājumā ar citiem novērtējuma faktoriem. Samērīguma princips šajā kontekstā paredz, ka Komisijai ir jānosaka naudas sods proporcionāli faktoriem, kas ņemti vērā, lai noteiktu pārkāpuma smagumu, un ka tai šajā sakarā ir jāpiemēro šie faktori saskaņoti un objektīvi pamatoti (spriedumi, 2006. gada 27. septembris, *Jungbunzlauer*/Komisija, T-43/02, Krājums, EU:T:2006:270, 226.–228. punkts, un 2010. gada 28. aprīlis, *Amann & Söhne* un *Cousin Filterie*/Komisija, T-446/05, Krājums, EU:T:2010:165, 171. punkts).

162 Šajā lietā prasītājas ir piedalījušās vienotā un turpinātā pārkāpumā laikā no 1993. gada līdz 2004. gadam un šo pārkāpumu veido tirgus sadales īstenošana un cenu saskaņošana. Tādēļ Komisija, nepārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principu, varēja noteikt vienādu pārdošanas apjoma procentu neatkarīgi no uzņēmumiem, katra no tiem darbību ilguma un intensitātes.

163 Tāpat prasītājas nevar arī pamatoti atsaukties uz lietu, kurā pasludināts 2010. gada 19. maija spriedums *IMI* u.c./Komisija (T-18/05, Krājums, EU:T:2010:202), vai uz lietu par Komisijas 2008. gada 1. oktobra lēmumu par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanu (Lieta COMP/C-39181 – Sveču vasks). Šajā ziņā no apstrīdētā lēmuma izriet, ka kompensāciju mehānisms vai tirdzniecības nosacījumu saskaņošana nav atsevišķa karteļa daļa, bet ir pārkāpuma papildu darbības ("vajadzības gadījumā"). Minētās darbības nav tikušas ņemtas vērā, lai ietekmētu piemēroto procentu, tādēļ prasītājas nevar tikt nošķirtas no pārējiem karteļa dalībniekiem, pat ja ir pierādīts, ka *Timab* nav piedalījusies kādā no attiecīgās saskaņošanas aspektiem. No apstrīdētā lēmuma izriet, ka smaguma novērtēšanas faktori, proti, galvenokārt, tirgus sadale un cenu saskaņošana, ir vienoti visiem attiecīgā pārkāpuma dalībniekiem un ka tādēļ smaguma procents ir vienāds visiem šajā kartelī iesaistītajiem uzņēmumiem.

164 Līdz ar to Komisijai nevar tikt pārmests vienlīdzīgas attieksmes principa, samērīguma principa vai sodu individualizācijas principa pārkāpums.

– Par atbildību mīkstinošiem apstākļiem

165 Šis pamats sastāv no divām daļām, ar kurām prasītājas apstrīd Komisijas atteikumu tām piešķirt samazinājumu atbildību mīkstinošu apstākļu dēļ. Šajā ziņā tās pārmet Komisijai, ka tā ir pārkāpusi sodu individualizācijas principu, kā arī ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

166 Pirmkārt, atbilstoši prasītāju apgalvotajam tās bija ekonomiski atkarīgas no *Tessenderlo Chemie*, jo šis uzņēmums kontrolēja izejvielu piegādes augšupējā tirgū un bija spējīgs izslēgt *Timab* no tirgus. Tā kā apstrīdētajā lēmumā nav ņemta vērā šī atkarības situācija, tajā esot pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā un pārkāpts sodu individualizācijas princips.

167 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atkarības situācija un draudu un spiediena pastāvēšana nav atbildību mīkstinoši apstākļi, jo ar tiem nevar tikt attaisnoti konkurences noteikumu pārkāpumi (spriedums *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, minēts 147. punktā, EU:C:2005:408, 369. un 370. punkts). Turklāt ir jākonstatē, ka prasītājas nav iesniegušas konkrētus pierādījumus tam, ka *Tessenderlo Chemie* patiešām uz tām būtu izdarījusi spiedienu.

168 Otrkārt, prasītājas atsaucas uz savu konkurences noteikumiem atbilstošo rīcību kā uz atbildību mīkstinošu apstākli. Ir jānorāda – tāpat kā to dara Komisija –, ka šis apgalvojums šķiet esam pretrunā apgalvojumam par ekonomisko atkarību no *Tessenderlo Chemie*. Katrā ziņā, pieņemot, ka prasītājas nav

vienmēr ievērojušas karteļa ietvaros noslēgtos nolīgumus, kas nekādi nav izņēmuma gadījums karteļu lietās, tas neliek apšaubīt to dalību tajā un nav atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 15. jūnijs, *Tokai Carbon* u.c./Komisija, T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03, EU:T:2005:220, 74. un 297. punkts un tajos minētā judikatūra).

169 Tādējādi šis pamats ir jānoraida.

– Par iecietību

170 Šajā pamatā prasītājas kritizē 12 punktu zaudēšanu (no 17 uz 5 %) par sadarbību salīdzinājumā ar tiem, kas tām tikuši paziņoti izlīguma procedūrā. Konkrētāk, tās, ņemot vērā to sadarbību, kritizē šī samazinājuma nesamērīgumu un tā pamatojumu, proti, dokumentāru pierādījumu neesamību un to novēlotus skaidrojumus par laikposmu no 1978. gada līdz 1993. gadam. Atbilstoši to apgalvotajam Komisija esot pārskatījusi sadarbības pievienotās vērtības vērtējumu par faktiem pēc 1993. gada 16. septembra un tādēļ esot sodījusi to izstāšanos no izlīguma procedūras.

171 Paziņojumā par sadarbību Komisija ir definējusi nosacījumus, ar kādiem uzņēmumi, kuri ar to sadarbojas izmeklēšanā par karteli, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai tiem var tikt samazināts naudas sods, kas tiem būtu jāmaksā.

172 Saskaņā ar Paziņojuma par sadarbību 20. punktu "uzņēmumi, kas neatbilst [..] noteikumiem, [lai iegūtu atbrīvojumu no naudas soda], var pretendēt uz tās sodanaudas [naudas soda] samazinājumu, kas tiem citādi būtu uzlikta[-s]".

173 Paziņojuma par sadarbību 21. punktā ir noteikts, ka, "lai varētu pretendēt uz [naudas soda samazinājumu atbilstoši minētā paziņojuma 20. punktam], uzņēmumam ir jāsniedz Komisijai pierādījumi par iespējamo pārkāpumu, kas būtiski papildina pierādījumus, kuri jau ir Komisijas rīcībā[, kam ir būtiska pievienotā vērtība salīdzinājumā ar Komisijas rīcībā jau esošajiem pierādījumiem], un tiem jāpārtrauc dalība iespējamajā pārkāpumā ne vēlāk kā pierādījumu iesniegšanas laikā".

174 Paziņojuma par sadarbību 22. punktā būtiskas pievienotās vērtības jēdziens ir definēts šādi:

""Pievienotās vērtības" jēdziens attiecas uz to, ciktāl iesniegtie pierādījumi pēc sava rakstura un detalizētības pakāpes stiprina Komisijas spēju pierādīt attiecīgos faktus. Veicot šādu vērtējumu, Komisija parasti uzskata, ka lielāka vērtība ir rakstiskiem pierādījumiem, kas iegūti laikposmā, uz kuru attiecas fakti, nevis vēlāk iegūtiem pierādījumiem. Tāpat arī uzskata, ka lielāka vērtība ir pierādījumiem, kas tieši attiecas uz attiecīgajiem faktiem, nevis pierādījumiem, kam ir netieša saistība."

175 Paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmajā daļā ir paredzētas trīs naudas soda samazinājuma kategorijas. Pirmajam uzņēmumam, kas izpilda minētā paziņojuma 21. punktā paredzēto nosacījumu, ir tiesības saņemt naudas soda apmēra samazinājumu 30–50 % apmērā, otrajam uzņēmumam – naudas soda apmēra samazinājumu 20–30 % apmērā un nākamajiem uzņēmumiem – naudas soda apmēra samazinājumu ne vairāk kā 20 % apmērā.

176 Paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta otrajā daļā ir norādīts, ka, "lai noteiktu samazinājuma līmeni katrā no minētajām kategorijām, Komisija ņem vērā laiku, kad ir iesniegti pierādījumi, kas atbilst [minētā paziņojuma] 21. punkta nosacījumiem, un šo pierādījumu pievienoto vērtību" un ka "tā var ņemt vērā arī uzņēmuma sadarbošanās apjomu un nepārtrauktību pēc pierādījumu iesniegšanas dienas".

177 Ir jāatgādina, ka Komisijai ir plaša novērtējuma brīvība, izvērtējot uzņēmuma sadarbības kvalitāti un lietderību, it īpaši salīdzinājumā ar citu uzņēmumu ieguldījumu (šajā ziņā skat. spriedumu *SGL Carbon* /Komisija, minēts 92. punktā, EU:C:2007:277, 81. punkts).

178 Turklāt, lai gan Komisijai ir pienākums pamatot, kādēļ tā uzskata, ka pierādījumi, ko uzņēmumi ir iesnieguši atbilstoši Paziņojumam par sadarbību, ir ieguldījums, kas attaisno vai neattaisno uzliktā naudas soda samazinājumu, uzņēmumiem, kuri šajā ziņā vēlas apstrīdēt Komisijas lēmumu, savukārt ir pienākums pierādīt, ka informācijai, ko brīvprātīgi snieguši šie uzņēmumi, ir bijusi izšķiroša nozīme, lai ļautu Komisijai pierādīt pārkāpuma galvenos elementus un līdz ar to pieņemt lēmumu, ar kuru uzliek naudas sodus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2009. gada 24. septembris, *Erste Group Bank* u.c./Komisija, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P, Krājums, EU:C:2009:576, 297. punkts).

179 Šajā lietā ir jāatgādina, ka prasītājas ir iesniegušas pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu par laikposmu no 1978. gada līdz 2004. gadam. Savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem (skat. šā sprieduma 113. punktu) prasītājas laboja savu paziņojumu minētajā pieteikumā attiecībā uz laikposmu pirms 1993. gada.

180 Kā jau tika norādīts pamatu pirmās grupas ietvaros, atteikšanās no tā laikposma daļas dēļ, kas ņemts vērā, aprēķinot samazinājumu atbilstoši Paziņojumam par sadarbību, šis samazinājums var būt mazāks, ko turklāt prasītājas nav apstrīdējušas.

181 Līdz ar to, ņemot vērā prasītāju argumentus, kas izklāstīti šā sprieduma 170. punktā, ir jāizvērtē, vai Komisija ir pieļāvusi kļūdu prasītāju sniegtās informācijas par laikposmu pēc 1993. gada pievienotās vērtības vērtējumā.

182 Attiecībā uz prasītājām piešķirto samazinājumu atbilstoši iecietības programmai no apstrīdētā lēmuma preambulas 357. un nākamajiem apsvērumiem izriet, ka Komisija ir uzskatījusi, ka:

— prasītājas nav iesniegušas dokumentāros pierādījumus par visu to laikposmu, kurā tās piedalījušās kartelī;

— savos paziņojumos prasītājas ir iesniegušas savu pārstāvju, kas piedalījušies Eiropas līmeņa sanāksmēs, uzvārdus, šo sanāksmju priekšmetu un biežumu, kā arī detalizētu informāciju un apstiprinājumu sanāksmēm valsts līmenī (Apvienotajā Karalistē, Spānijā un Francijā);

— savā pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu prasītājas ir sniegušas pašapsūdzošus paziņojumus attiecībā uz sanāksmēm ar konkurentiem LF nozarē kopš 1978. gada attiecībā uz Franciju, un tad – Apvienoto Karalisti (1983. gadā), kā arī Eiropas līmenī – kopš 1980. gadu sākuma;

— atbildes uz paziņojumu par iebildumiem posmā prasītājas ir apgalvojušas, ka apstiprinātās sanāksmes laikposmā no 1978. gada līdz 1993. gadam nebija kopējā karteļa LF jomā daļa;

— tā kā Komisija nebalstās uz prasītāju pašu sniegtajiem paziņojumiem par to dalību, nezinot par karteļa pastāvēšanu Eiropas līmenī pirms 1993. gada, sanāksmēs Francijā un citos reģionos, to pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu sniegtā informācija ir jāvērtē tikai no tās būtiskās vērtības viedokļa, kāda tai ir attiecībā uz laikposmu no 1993. gada līdz 2004. gadam;

— pamatojoties uz šo informāciju, ir piemērots 5 % samazinājums par prasītāju sadarbību.

183 Attiecībā uz dokumentārajiem pierādījumiem ir jāatzīst, ka lielākā daļa no tiem prasītāju iesniegtajiem pierādījumiem, kas attiecas uz prasītāju dalību kartelī, proti, *CEFIC* sanāksmju laikā no 1989. gada 2. jūnija līdz 2005. gada 16. novembrim saraksts, kā arī šo sanāksmju protokoli, attiecas uz otro laikposmu (1993.–2004. gads). Tomēr no apstrīdētā lēmuma, kā arī no Vispārējās tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Komisijai jau bija pietiekami pierādījumi, lai pierādītu prasītāju dalību kartelī otrajā laikposmā.

184 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pirms prasītāju 2008. gada 14. oktobra pieteikuma par Paziņojuma par sadarbību piemērošanu tika iesniegts *Kemira* pieteikums (2003. gada 28. novembrī, un tā tika atbrīvota no naudas soda atbilstoši Paziņojuma par sadarbību 8. punktam), *Tessenderlo Chemie* pieteikums (2004. gada 18. februārī, pirmā pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu iesniedzēja Paziņojuma par sadarbību 23. punkta izpratnē) un *Quimitécnica.com-Comércia e Indústria Química* pieteikums (2007. gada 27. martā, otrā pieteikuma iesniedzēja šī paziņojuma 23. punkta izpratnē). Tādējādi ir loģiski, ka prasītāju pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu iesniegtajiem pierādījumiem par otro laikposmu ieskaitot (kā pēdējām pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu iesniedzējām, vairāk nekā četrus gadus pēc pārbaužu uzsākšanas un pēc tam, kad Komisija trīs reizes bija pieprasījusi informāciju) ir mazāka pievienotā vērtība. Tātad karteļa dalībnieku piedāvātās sadarbības hronoloģiskā secība un ātrums ir ar Paziņojumu par sadarbību ieviestās sistēmas pamatelementi (spriedums, 2011. gada 5. oktobris, *Transcatab*/Komisija, T-39/06, Krājums, EU:T:2011:562, 380. punkts).

185 Ir jāatzīst, ka prasītāju pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu iesniegto *CEFIC* sanāksmju vēsturi, kur norādīti to uzņēmumu pārstāvju uzvārdi, kas tajās piedalījās, tāpat daļēji bija iesniegusi *Kemira* un tādēļ šī informācija tikai apstiprina informāciju, kas jau ir bijusi Komisijas rīcībā. Tas pats attiecas uz minēto sanāksmju protokoliem.

186 Turklāt attiecībā uz *Tessenderlo Chemie* no apstrīdētā lēmuma preambulas 352. apsvēruma izriet, ka Komisija ir uzskatījusi, ka tās iesniegtajiem pierādījumiem ir būtiska pievienotā vērtība Paziņojuma par sadarbību izpratnē. *Tessenderlo Chemie*, kas turklāt bija pirmā, kura iesniedza informāciju un pierādījumus par laikposmu no 1969. gada līdz 1989. gadam, par kuru tika piešķirts daļējs atbrīvojums Paziņojuma par sadarbību 23. punkta izpratnē, iesniedza būtiskas kvalitātes un apjoma pierādījumus, kas sava veida un precizitātes pakāpes dēļ palielināja Komisijas spēju pierādīt karteļa pastāvēšanu laikā no 1989. gada 1. aprīļa līdz 2004. gada 10. februārim. Šos pierādījumus tostarp veido detalizēti karteļa darbības un vērtējuma apraksti, ar roku rakstīti mūsdienu dokumenti par faktiem, kas saistīti ar divpusējām vai daudzpusējām sanāksmēm, kurām ir pret konkurenci vērsts raksturs (*ad hoc*, *CEPA*, *Super CEPA* un *CEFIC* ietvaros), un ar roku rakstītas tabulas par pārdošanas uzskaiti, kvotām, klientiem un/vai cenām par visu laikposmu. Tādēļ Komisija par minēto laikposmu piešķīra naudas soda apmēra samazinājumu 50 % apmērā.

187 Tāpat attiecībā uz *Quimitécnica.com-Comércia e Indústria Química*, "otro pieteikuma iesniedzēju" Paziņojuma par sadarbību 23. punkta izpratnē, no apstrīdētā lēmuma izriet, ka šī sabiedrība ir iesniegusi dokumentārus pierādījumus, kas apstiprina tās paziņojumus, un ka tās sadarbība ir ļāvusi paplašināt karteļa ģeogrāfisko piemērojamību, iekļaujot Portugāli.

188 Attiecībā uz prasītāju paziņojumiem ir jānorāda, ka Komisija izlīguma procedūrā piedāvāja samazinājumu, gan pamatojoties uz 2006. gada pamatnostādņu 29. punktu, gan pamatojoties uz Paziņojumu par sadarbību.

189 Pirmkārt, minētie prasītāju paziņojumi bija ļāvuši paplašināt viņu pašu dalības kartelī ilgumu, bet ne paša karteļa ilgumu. Tādējādi, tā kā Paziņojuma par sadarbību 23. punkta otrā daļa nebija piemērojama, tika paredzēts samazinājums "ārpus iecietības programmas", pamatojoties uz 2006. gada pamatnostādņu 29. punktu, lai tostarp novērstu paradoksālās sekas, ka tiek sodīts uzņēmums, kurš ir piekritis sadarboties ar Komisiju, tai sniedzot būtisku informāciju par savas dalības ilgumu. Kā jau tika norādīts pamatu pirmās grupas ietvaros, prasītājas pēc paziņojuma par iebildumiem bija sniegušas argumentu, ka to paziņojumi, kas attiecās uz pret konkurenci vērstu rīcību pirmajā laikposmā (1978.–1993. gads), bija saistīti ar vai nu atšķirīgu, vai noilgušu pārkāpumu. Tāpat ir ticis konstatēts, ka Komisija, nepiemērodama 35 % samazinājumu par atbildību mīkstinošiem apstākļiem, kā sākotnēji bija paredzēts un paziņots izlīguma procedūrā, nav pieļāvusi kļūdu.

190 Otrkārt, Komisija, pamatojoties uz Paziņojumu par sadarbību, piedāvāja 17 % samazinājumu par pilnu laikposmu no 1978. gada līdz 2004. gadam attiecībā uz visu informāciju, ko iesniegušas prasītājas, tostarp pašapsūdzošajiem paziņojumiem. Šī prasītāju atzīšanās bija nozīmīga, lai paziņojumā par iebildumiem pierādītu to dalību karteļa sanāksmēs kopš 1978. gada, tātad pirms pirmajiem 1983. gada dokumentārajiem pierādījumiem attiecībā uz Apvienoto Karalisti. Turklāt minētā atzīšanās apstiprināja ilgstošu prasītāju dalību vienā pārkāpumā no 1978. gada līdz Komisijas pārbaudēm 2004. gadā un to dalību Eiropas mēroga kartelī kopš paša sākuma, proti, labu laiku pirms 1992. gada dokumentārajiem pierādījumiem attiecībā uz Spāniju.

191 Līdz ar to no tā, ka Komisija galu galā piešķīra 5 % samazinājumu atbilstoši iecietības programmai par otro laikposmu (1993.–2004. gads), nevis 17 %, kas attiecās uz laikposmu no 1978. gada līdz 2004. gadam, var tikt secināts, ka tā uzskatīja, ka paziņojumiem, kas attiecas uz konstatēto laikposmu, ir ierobežota pievienotā vērtība un ka pašapsūdzošajiem paziņojumiem par pirmo laikposmu (1978.–1993. gads), kas ir vienīgais avots, uz kuru Komisija varēja balstīt prasītāju dalību kartelī šajā laikposmā, ir būtiska pievienotā vērtība.

192 Šis vērtējums par pievienoto vērtību var tikt apstiprināts.

193 Proti, attiecībā uz konstatēto laikposmu no apstrīdētā lēmuma preambulas 137., 138., 143., 158. un 360. apsvēruma izriet, ka pierādījums par prasītāju dalību nebija balstīts uz prasītāju iesniegto informāciju, bet ka to pašapsūdzošie paziņojumi tomēr ir ļāvuši apstiprināt to iesaistīšanos kartelī pēc 1993. gada.

194 Turklāt, kā jau ticis konstatēts šā sprieduma 185. punktā, prasītāju iesniegtie dokumentārie pierādījumi neietvēra jaunu būtisku informāciju, bet gan galvenokārt apstiprināja jau zināmus faktus.

195 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Komisija, uzskatīdama, ka prasītāju iesniegtajiem pierādījumiem ir tikai ierobežota pievienotā vērtība, kas ir tikai 5 % naudas soda samazinājuma vērta atbilstoši Paziņojumam par sadarbību, nav acīmredzami pārsniegusi savu novērtējuma brīvību.

196 No iepriekš minētā izriet, ka šis iebildums ir jānoraida.

– Par maksātspēju un ārkārtas krīzes situāciju

197 Šī pamata ietvaros prasītājas uzskata, ka to situācija būtiski neatšķiras no [*konfidenciāli*] situācijas, lai attaisnotu atšķirīgu attieksmi. Tās arī apgalvo, ka Komisija neesot konkrēti izvērtējusi sociālos un ekonomiskos parametrus attiecībā uz tām un ka Komisija, veicot maksātspējas analīzi, neesot izdarījusi secinājumus no Lisabonas līguma pienesuma.

198 Saskaņā ar 2006. gada pamatnostādņu 35. punktu ārkārtas gadījumos Komisija pēc pieprasījuma var ņemt vērā uzņēmuma maksātspējas neesamību konkrētos sociālos un ekonomiskos apstākļos, precizējot, ka nelabvēlīgs finanšu stāvoklis vai zaudējumi nav iemesls, lai Komisija piešķirtu šādu naudas soda apmēra samazinājumu, un ka "samazinājumu var piešķirt, tikai pamatojoties uz objektīviem pierādījumiem, ka naudas soda uzlikšana [..] neatgriezeniski apdraudētu attiecīgā uzņēmuma dzīvotspēju un izraisītu vērtības zudumu visiem tā aktīviem".

199 Tādējādi galīgā naudas soda apmēra samazinājuma piešķiršanas atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 35. punktam nosacījumi paredz, ka uzņēmums pierāda, pirmkārt, nespēju samaksāt naudas sodu, kam ir jābūt pierādītam ar pietiekamiem un precīziem finanšu datiem, otrkārt, vērtības zudumu uzņēmuma aktīviem naudas soda samaksas dēļ un, treškārt, konkrētos sociālos un ekonomiskos apstākļus.

200 Apstrīdētā lēmuma preambulas 373. apsvērumā Komisija ir noraidījusi pieteikumu par naudas soda apmēra samazināšanu *Timab*/*CFPR* maksātspējas neesamības dēļ, jo, pirmkārt, 2009. gada beigās to skaidrā nauda kasē bija pieejama un to līdzekļi bija pietiekami un šīs skaidrās naudas kasē un šo līdzekļu prognozes 2010. gadam bija pozitīvas, otrkārt, pilns naudas sods būtu ierobežots salīdzinājumā ar uzņēmuma izmēru grupas līmenī un, treškārt, pamatojoties uz grupas maksātspēju, būtu iespējams palielināt sviras efektu, parakstot papildu bankas parādu.

201 Pirmkārt, runājot par apgalvoto atšķirīgo attieksmi pret [*konfidenciāli*], ir jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir vispārīgs Savienības tiesību princips, kas paredzēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. un 21. pantā. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru attiecīgais princips paredz, ka salīdzināmas situācijas nedrīkst aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien šādai atšķirīgai attieksmei nav objektīva attaisnojuma (skat. šā sprieduma 72. punktā minēto judikatūru, kā arī spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, *Ziegler*/Komisija, C-439/11 P, Krājums, EU:C:2013:513, 132. un 166. punkts; skat. arī spriedumu *Team Relocations* u.c./Komisija, C-444/11 P, EU:C:2013:464, 186. punkts un tajā minētā judikatūra).

202 Tomēr vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums atšķirīgas attieksmes dēļ nozīmē, ka aplūkojamās situācijas ir salīdzināmas pēc visiem to raksturojošajiem elementiem. Šie elementi, kas raksturo atšķirīgās situācijas, un attiecīgi to salīdzināmība ir jānosaka un jānovērtē, tostarp ņemot vērā Savienības tiesību akta, ar ko tiek ieviesta attiecīgā atšķirība, priekšmetu un mērķi (spriedums *Ziegler* /Komisija, minēts 201. punktā, EU:C:2013:513, 167. punkts; skat. spriedumu *Team Relocations* u.c./Komisija, minēts 201. punktā, EU:C:2013:464, 187. punkts un tajā minētā judikatūra).

203 No minētā izriet, ka pēc attiecīga pieteikuma iesniegšanas 2006. gada pamatnostādņu 35. punkta izpratnē katra lieta ir jāizvērtē objektīvi. Proti, šajā lietā ir jāatzīst, ka [*konfidenciāli*] naudas soda apmēra samazināšana un prasītāju naudas soda apmēra nesamazināšana ir šādas Komisijas atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 35. punktam veiktas analīzes rezultāts un ka Komisija ir izmantojusi tos pašus parametrus, veicot analīzi par abiem attiecīgajiem uzņēmumiem.

204 Šajā ziņā gan no apstrīdētā lēmuma, gan no atsevišķā lēmuma, kurā norādīti šie paši principi, izriet, ka, lai novērtētu maksātspēju, Komisija ir veikusi ekonomisku un finanšu analīzi par prasītāju un [*konfidenciāli*] spēju maksāt, kā arī par iespējamā naudas soda ietekmi uz to dzīvotspēju. Tā ir ņēmusi vērā attiecīgā uzņēmuma finanšu stāvokli, kā arī iekšējās finanšu prognozes un ir balstījusies uz vairākiem finanšu rādītājiem, ar ko novērtē rentabilitāti, maksātspēju, spēju uzņemties parādsaistības un naudas soda ietekmi uz uzņēmuma vērtību. Tāpat tā ir ņēmusi vērā uzņēmuma akcionāru attieksmi.

205 No minētā izriet, ka [*konfidenciāli*] naudas plūsma bija kritiskā stāvoklī, bet prasītāju – labā stāvoklī, ko turklāt tiesas sēdē ir atzinušas pašas prasītājas. Tāpat [*konfidenciāli*] riska profils tika uzskatīts par negatīvu, bet prasītāju – par pozitīvu. Tas pats attiecas uz citiem rādītājiem, kas tika piemēroti, lai izvērtētu abu attiecīgo uzņēmumu pieteikumu par naudas soda apmēra samazināšanu maksātspējas neesamības dēļ.

206 Tādējādi, tā kā prasītāju situācija nebija salīdzināma ar [*konfidenciāli*] situāciju, iebildums par apgalvoto nevienlīdzīgo attieksmi nevar būt veiksmīgs.

207 Otrkārt, prasītājas pārmet Komisijai, ka tā nav veikusi konkrētu vērtējumu par to finanšu stāvokli.

208 Kā izriet no iepriekšējiem punktiem, lai novērtētu maksātspēju, Komisija ir veikusi ekonomisko un finanšu analīzi par prasītāju spēju maksāt un iespējamā naudas soda ietekmi uz to dzīvotspēju. Tā ir ņēmusi vērā šā sprieduma 204. punktā minētos faktorus. Tādējādi apgalvojums, saskaņā ar kuru Komisija neesot konkrēti izvērtējusi prasītāju finanšu stāvokli, nevar būt veiksmīgs.

209 Turklāt ir jānorāda, ka prasītājas faktiski nenorāda uz acīmredzamu kļūdu to maksātspējas vērtējumā, bet drīzāk kritizē pamatnostādņu 35. punkta kritēriju šauru piemērošanu. Turklāt, kā jau ticis konstatēts šā sprieduma 205. punktā, prasītājas ir apstiprinājušas, ka to naudas plūsma bija labā stāvoklī.

210 Tāpat prasītāju apsvērumi, kā, piemēram, par ekonomisko krīzi vai [*konfidenciāli*] (biržā kotēts uzņēmums) finanšu raksturīpašībām salīdzinājumā ar prasītāju (nekotēts ģimenes uzņēmums) raksturīpašībām, nav objektīvi pierādījumi, kas būtu pietiekami, lai izpildītu šā sprieduma 199. punktā minētās prasības.

211 Treškārt, prasītājas norāda, ka konkurence vairs neesot viens no Savienības mērķiem, – tā esot minēta tikai Protokolā Nr. 27 par iekšējo tirgu un konkurenci, kas Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību pielikumā ir ietverti kā iekšējā tirgus sastāvdaļa. Atbilstoši to norādītajam šis grozījums vairāk nekā jebkad aicina Komisiju savā pret konkurenci vērsto darbību vērtējumā un par tām uzliekamajos sodos ņemt vērā dažādo attiecīgo uzņēmumu situāciju un gan to finanšu, gan ekonomiskās un sociālās īpatnības, ņemot vērā tādus Savienības mērķus kā tie, kas noteikti LES 3. pantā.

212 Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka ar LES 3. pantu, lasot to kopā ar Protokolu Nr. 27 par iekšējo tirgu un konkurenci, nav grozīti nedz LESD 101. panta mērķis, nedz noteikumi naudas sodu uzlikšanas jomā. Līdz ar to iebildums, saskaņā ar kuru Komisija, neņemdama vērā *CFPR* ekonomiskās un sociālās problēmas un to apgrozījuma būtisku kritumu, esot pārkāpusi LES 3. panta, lasot to kopā ar Protokolu Nr. 27 par iekšējo tirgu un konkurenci, noteikumus, nevar būt veiksmīgs.

213 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka šis pamats ir jānoraida.

Par prasījumiem, kas formulēti pakārtoti un vērsti uz to, lai tiktu mainīts naudas soda apmērs

214 Kā trešo prasījumu prasītājas lūdz Vispārējo tiesu samazināt tām uzliktā naudas soda apmēru. Šajā saistībā tās Vispārējai tiesai it īpaši lūdz samazināt "smaguma likmi" un papildus samazinājumam par "sadarbību iecietības programmas ietvaros" piešķirt papildu naudas soda samazinājumu par "sadarbību ārpus iecietības programmas", ņemot vērā, ka tās nav apstrīdējušas notikumus kopš 1993. gada 16. septembra.

215 Sākumā jāatgādina, ka saistībā ar to Komisijas lēmumu pārbaudi tiesā, ar kuriem ir uzlikts naudas sods par konkurences noteikumu pārkāpumu, tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežota kompetence, kas atbilstoši LESD 261. pantam ir atzīta Savienības tiesai Regulas Nr. 1/2003 31. pantā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, Krājums, EU:C:2011:815, 53., 63. un 64. punkts). Šī kompetence ļauj tiesai ne tikai pārbaudīt sankciju tiesiskumu, bet arī aizstāt Komisijas vērtējumu ar savējo un līdz ar to vajadzības gadījumā atcelt, samazināt vai palielināt piemēroto naudas sodu vai kavējuma naudu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *KME* u.c./Komisija, C-272/09 P, Krājums, EU:C:2011:810, 103. punkts un tajā minētā judikatūra; šajā ziņā skat. spriedumu, 2011. gada 5. oktobris, *Romana Tabacchi*/Komisija, T-11/06, Krājums, EU:T:2011:560, 265. punkts).

216 Turklāt Vispārējai tiesai, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes princips neatkarīgi no tā, vai prasītājas vispirms ir izmantojušas izlīguma procedūru vai nē.

217 Pirmkārt, kā izriet no iepriekš minētā (skat. šā sprieduma 160. punktu), par pārkāpuma smagumu piemērotā 17 % likme nav jāsamazina.

218 Otrkārt, attiecībā uz pieteikumu par prasītājām uzliktā naudas soda apmēra grozīšanu tādēļ, ka tās nav apstrīdējušas notikumus kopš 1993. gada 16. septembra, ir jāatgādina, ka Paziņojumā par sadarbību nav paredzēts samazinājums par faktu neapstrīdēšanu pēc būtības. Turklāt, kā jau ir ticis konstatēts attiecībā uz pamatu par Komisijas kļūdu to sadarbības vērtējumā, Komisijas rīcībā jau bija pietiekami pierādījumi, lai pierādītu prasītāju dalību pārkāpumā, un tādēļ prasītāju pierādījumiem un paziņojumiem bija ierobežota pievienotā vērtība. Visbeidzot, Vispārējā tiesa uzskata, ka, tā kā šī sadarbība nebija tāda, kas ļautu Komisijai pilnībā vai daļēji uzlikt sodu par dalību kartelī, tai, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, nav tām jāpiešķir naudas soda samazinājums "ārpus iecietības programmas".

219 Tādējādi, nepastāvot citiem apstākļiem, kas šajā gadījumā varētu likt grozīt prasītājām noteiktā naudas soda apmēru, prasītāju prasījumu trešā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

220 Tā kā neviens no prasītāju savu prasījumu atbalstam izvirzītajiem pamatiem ne saistībā ar atcelšanu, ne grozīšanu nav pamatots, prasība ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

221 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājām spriedums nav labvēlīgs, tām ir jāpiespriež segt savus, kā arī atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *Timab Industries*, kā arī *Cie financière et de participations Roullier (CFPR)* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Gratsias Czúcz Popescu

Kancheva Wetter

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2015. gada 20. maijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture 1

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi 5

Juridiskais pamatojums 6

Par prasījumu atcelt apstrīdēto lēmumu 6

Par izlīguma procedūru 6

– Ievada apsvērumi 8

– Par naudas soda apmēra palielināšanu salīdzinājumā ar paziņoto amplitūdu 10

– Par analīzes nepietiekamo raksturu 14

– Par pārējiem iebildumiem 16

Par attiecīgajām darbībām 18

Par naudas soda apmēru 19

– Par Regulas Nr. 1/2003 23. panta pārkāpumu 19

– Par smagumu 20

– Par atbildību mīkstinošiem apstākļiem 22

– Par iecietību 23

– Par maksātspēju un ārkārtas krīzes situāciju 26

Par prasījumiem, kas formulēti pakārtoti un vērsti uz to, lai tiktu mainīts naudas soda apmērs 28

Par tiesāšanās izdevumiem 29